

BELÜGYMINISZTERIUM
10-22/24/1985

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG
RENDŐRSÉGE
SZOLGÁLATI SZABÁLYZATA

10-22/24/1985

BELSŐ HASZNÁLATRA!

TÖRÖLVE

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG RENDŐRSÉGE SZOLGÁLATI SZABÁLYZATA

Miniszteri Felhívás

Az államtitkár () a rendőrségről szóló 1985. évi LXV.
törvény 16. § (1) bekezdése alapján a rendőrség szolgálati szabályzatát
és a miniszter a törvény 16. § (3) bekezdése alapján
megszüntettem.

Budapest, 2006.03.28

H
Dr. Horváth János r. ezredes
Miniszter-helyettes

BELÜGYMINISZTERIUM · 1985

BELÜGYMINISZTERIUM

Szám: 10—22/24/1985.

Else: 11-7/86

1.

**A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG
BELÜGYMINISZTERÉNEK**

24/1985. számú

PARANCSA

**a Magyar Népköztársaság Rendőrsége Szolgálati Szabályzata
kiadásáról**

Budapest, 1985. július 9.

A Magyar Népköztársaság Rendőrsége Szolgálati Szabályzatát (a továbbiakban: szabályzat) a rendőrségről szóló — a 48/1984. (XI. 21.) MT számú rendelettel módosított — 39/1974. (XI. 1.) MT számú rendelet alapján kiadom. A szabályzatban foglaltak elsajátítása és alkalmazása érdekében

megparancsolom:

1. A szabályzatot a rendőrség valamennyi tagja köteles megismerni, rendelkezéseit megtartani, annak szellemében élni és cselekedni. Minden előljáró elsőrendű kötelessége, hogy a szabályzat rendelkezéseit alárendeltjeivel elsajátíttassa és azok megtartásáról gondoskodjék.
2. A BM IV. főcsoportfőnök szervezze meg a szabályzat oktatását.
3. Ez a parancs kiadása napján lép hatályba. Ezzel egyidejűleg a 7/1977. számú belügyminiszteri parancs és az azzal kiadott rendőrség Szolgálati Szabályzata hatályát veszti. A rendőrség fegy-

verhasználati jogáról szóló 1963. évi 22. számú törvényerejű rendelet végrehajtásáról rendelkező 19/1982. BM számú utasítást a 18/1985. BM számú utasítás hatályon kívül helyezte.

FÖLDESI JENŐ sk.
r. altbgy.
államtitkár

I. RÉSZ

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. A Magyar Köztársaságban (a továbbiakban: rendőrség) Szolgálati Szabályzat megalkotása a rendőri jogok, kötelességek, magatartási szabályok, a rendőrség szolgálati ellátásának alapvető módszereit és a szakszolgálatok főbb feladatait.

2. A Szolgálati Szabályzat rendelkezései a rendőrség hivatalos állományában vonatkozóan függetlenek attól, hogy a rendőrség mely szolgálati ágán belül teljesít szolgálatot.

3. A rendőrség tagján (a továbbiakban: rendőr) azt kell érteni, aki a rendőrség hivatalos állományába kinevezett, kinevezési rendfokozatát és fegyverviselésre jogosult.

A rendőr alapvető feladata főként állambiztonsági, bűnügyi, közbiztonsági, közlekedésrendészeti, igazgatásrendészeti és közbiztonsági szolgálatot, valamint rendőri szakszolgálatot lát el.

4. A hivatalos állomány rendfokozati állománycsoporthoz tartozó rendfokozatának sorrendje a következő:

a) tábornokot, hadvezértábornok,

vezetőtábornok,

altábornok,

vezetőrnagy,

1963. évi 11. sz. törvény a köznevelési törvény módosításáról
1963. évi 12. sz. törvény a köznevelési törvény módosításáról
1963. évi 13. sz. törvény a köznevelési törvény módosításáról

1963. évi 14. sz. törvény a köznevelési törvény módosításáról
1963. évi 15. sz. törvény a köznevelési törvény módosításáról

1963. évi 16. sz. törvény a köznevelési törvény módosításáról

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. A Magyar Népköztársaság Rendőrsége (a továbbiakban: rendőrség) Szolgálati Szabályzata meghatározza a rendőr jogait, kötelességeit, magatartási szabályait, a rendőri szolgálat ellátásának alapvető módozatait és a szakszolgálatok főbb feladatait.

2. A Szolgálati Szabályzat rendelkezései a rendőrség hivatásos állományára vonatkoznak függetlenül attól, hogy a rendőrség mely szolgálati ágán belül teljesít szolgálatot.

3. A rendőrség tagján (a továbbiakban: rendőr) azt kell érteni, akit a rendőrség hivatásos állományába kineveztek, katonai *rendfokozata van* és fegyverviselésre jogosult.

A rendőr alapvető feladata körében állambiztonsági, bűnügyi, közbiztonsági, közlekedésrendészeti, igazgatásrendészeti, és kormányőri szolgálatot, valamint rendőri szakszolgálatot lát el.

4. A hivatásos állomány rendfokozati állománycsoportjainak, illetőleg rendfokozatainak sorrendje a következő:

- a) tábornokok: hadseregtábornok,
vezérezredes,
altábornagy,
vezérőrnagy;

- b) főtisztok: ezredes,
alezredes,
őrnagy;
- c) tisztok: százados,
főhadnagy,
hadnagy,
alhadnagy;
- d) zászlósok: törzszászlós,
zászlós;
- e) tiszthelyettesek: főtörzsőrmester,
törzsőrmester,
őrmester;
- f) tisztsek: szakaszvezető,
tizedes,
őrvezető.

5. A rendőrség hivatásos állományába csak politikailag és erkölcsileg megbízható, feddhetetlen előéletű, az előírt iskolai végzettséggel, rátermettséggel rendelkező, egészségileg alkalmas magyar állampolgár vehető fel.

6. A rendőrség hivatásos állományába történő felvétel és kinevezés részletes feltételeit, szabályait a Személyzeti Munka Szabályzata tartalmazza.

7. A rendőrség hivatásos állományába felvett személynek esküt kell tenni. Az eskütétel a szolgálati hely szerinti rendőrkapitányság-vezető, illetve azonos vagy annál a BM Hatásköri Lista alapján magasabb beosztású előjáró előtt, ünnepélyes keretek között — lehetőleg csoportosan — történjék. Az eskütételre meg kell hívni az adott rendőri szerv párt- és KISZ-alapszervezete titkárát. Az eskütétel lehet nyilvános, ahol a felvett személy hozzátartozói, volt és leendő munkatársai is jelen lehetnek. Az eskü szövege:

„Én , a dolgozó magyar nép fia esküszöm, hogy a Magyar Népköztársaságnak hűséges öre leszek.

A Magyar Népköztársaság Alkotmányához, törvényeihez és egyéb jogszabályaihoz híven, becsülettel teljesítem kötelességemet. Elöljáróim és feljebbvalóim parancsainak engedelmeskedem.

Esküszöm, hogy hazámnak, a Magyar Népköztársaságnak, dolgozó népünk hatalmának és rendjének tántoríthatatlan védelmezője leszek minden ellenséggel szemben, ha kell, életem feláldozásával is. Esküszöm, hogy előljáróimat, zászlóinkat, elvtársaimat megvédem, fegyvereinket és egyéb harci eszközeinket el nem hagyom.

A szolgálati ismereteket elsajátítom. Példaadóan viselkedem, és a fegyelmet minden törvényes eszközzel fenntartom. Alárendeltjeimről legjobb tudásom szerint gondoskodom, őket öntudatos hazafiakká és a népek szabadságának harcosaivá nevelem. Az állami és a más népi vagyont megőrzöm és megőriztetem. Az államtitkot és a szolgálati titkot híven megtartom. Szolgálatban és szolgálaton kívül egyaránt népünk igaz fiához méltóan viselkedem, becsülettel élek és halok. Ha pedig eskümet megszegem, sújtson a Magyar Népköztársaság törvénye és dolgozó népünk megvetése.”

8. A rendőr által szolgálati viszonyának tartama alatt elkövetett bűncselekmény miatt katonai büntetőeljárásnak van helye.

II. RÉSZ

A RENDŐRSÉG FELADATA ÉS SZERVEZETE

9. A rendőrség feladata az ország területén a közbiztonság megőrzése, a bűncselekmények megelőzése, a bűntények felderítése, a hatáskörébe tartozó igazgatási feladatok ellátása.

10. A rendőrség egyetemes feladata, és a „Magyar Nemzeti Rendőrség, Rendőrségi” nevei is. A rendőrség a belügyminiszter irányítása és ellenőrzése alatt működik.

11. A rendőrség szervezeti feladata, feladatai a belügyminiszter hatáskörébe tartoznak.

12. A rendőrség feladata az állampolgárok belső körében a közbiztonság megőrzése, az állami, társadalmi és gazdasági viszonyok ellenőrzése és védelme.

13. A rendőrség feladata az ország területén a közbiztonság megőrzése, a bűncselekmények megelőzése, a bűntények felderítése, a hatáskörébe tartozó igazgatási feladatok ellátása.

14. A rendőrség feladata az ország területén a közbiztonság megőrzése, a bűncselekmények megelőzése, a bűntények felderítése, a hatáskörébe tartozó igazgatási feladatok ellátása.

II. RÉSZ

A RENDŐRSÉG FELADATAI ÉS SZERVEZETE

A rendőrség feladata

9. A rendőrség feladata az állam- és közbiztonság védelme, a közlekedés rendjének, meghatározott személyeknek és objektumoknak a biztosítása, a hatáskörébe utalt igazgatásrendészeti feladatok ellátása.

10. A rendőrség fegyveres testület, és a „Magyar Népköztársaság Rendőrsége” nevet viseli. A rendőrséget a belügyminiszter irányítja és ellenőrzi.

11. A rendőrség szerveinek feladatát, hatáskörét a belügyminiszter határozza meg.

12. A rendőrség a feladatát az állampolgárok hatékony közreműködésével, az állami, társadalmi és gazdasági szervekre támaszkodva végzi.

13. A rendőrség feladatait a szolgálati ágak szoros egységben, egymást segítve, a Belügyminisztérium más szerveivel közösen végzik.

14. A rendőrség együttműködik — az arra vonatkozó parancsok és tervek alapján — a fegyveres erőkkel, a többi fegyveres testülettel és a rendészeti szervekkel.

15. A rendőrség gyakorolja a jogszabályokban meghatározott szakfelügyeletet a rendészeti feladatokat ellátó más szervek tevékenysége felett (polgári fegyveres őrség, üzemrendészet).

16. A rendőri szervek illetékességi területét, általában az államigazgatási területi beosztásra figyelemmel, a belügyminiszter állapítja meg.

17. A rendőrség állományának kiképzésére és továbbképzésére, valamint a közrend biztosítása érdekében történő felhasználására a belügyminiszter tanintézeteket és karhatalmi alakulatokat szervez.

A rendőrség szervezete

18. A rendőrség központi és területi szervekre tagozódik.

19. A rendőrség szerveinek, szolgálati és szakszolgálati ágainak tevékenységét az ügyrendjük határozza meg.

Központi szervek

20. A rendőrség központi szervei a főcsoportfőnökségek, az országos rendőr-főkapitányság, a BM Kormányőrség, a csoportfőnökségek és az önálló osztályok.

21. A központi szervek hatósági intézkedéseket fogyanatosítanak a jogszabályok által hatáskörükbe utalt ügyekben, és másodfokon járnak el azokban az ügyekben, melyekben az első fokú határozatot a rendőr-főkapitányság hozta.

22. A belügyminiszter a rendőri szerveket
- a belügyminisztériumi államtitkár,
 - az állambiztonsági,
 - a közbiztonsági (országos rendőr-főkapitány),
 - a személyügyi,
 - a pénzügyi-anyagi-műszaki miniszterhelyettesek útján irányítja és ellenőrzi.

Területi szervek

23. Területi szervek a rendőr-főkapitányságok, a BM Forradalmi Rendőri Ezred, a BM ORFK Légirendészeti Parancsnokság, a BM ORFK Útellenőrző Parancsnokság, a rendőrkapitányságok, a vízi-rendészeti rendőrkapitányságok. A rendőrkapitányságok szervezésén belül rendőrőrsök működnek.

24. A rendőr-főkapitányságot a rendőr-főkapitányság vezetője közvetlenül, illetve a helyettesein keresztül irányítja és ellenőrzi.

25. A budapesti, a megyei rendőr-főkapitányság másodfokú, a hatáskörébe utalt ügyekben első fokú hatósági jogkört gyakorol.

26. A rendőrkapitányság és a vízirendészeti rendőrkapitányság a hatáskörébe utalt ügyekben első fokú hatósági jogkört gyakorol. Élén a rendőrkapitányság vezetője áll.

A RENDŐRSÉG SZOLGÁLATI ÁGAI ÉS FŐBB FELADATAI

Állambiztonsági szolgálat

27. Az állam belső rendjének védelme érdekében felderíti a Magyar Népköztársaság állami, társadalmi, gazdasági rendje, a béke és az emberiség elleni bűncselekményeket, megakadályozza ezek elkövetését.

28. Leleplezi a hazánkkal szemben álló hatalmak, azok szervezeteinek, egyéb külföldi szervezeteknek a Magyar Népköztársaság társadalmi vagy gazdasági rendjének megdöntésére, aláásására vagy gyengítésére irányuló terveit, tevékenységét, és megakadályozza a kártevő munkájukat.

29. Felderíti és megakadályozza az ellenséges hírszerző szervek és a szolgálatukban álló emigrációs szervezetek, csoportok és személyek hazánk, illetve a szocialista közösség ellen irányuló tevékenységét.

30. Felderíti, felszámolja az ország területén az ellenséges tevékenységet, az illegális szervezeteket és csoportokat.

31. Védi a Magyar Népköztársaság honvédelmi érdekeit, fegyveres erőit, fegyveres testületeit és rendészeti szerveit, továbbá a népgazdasági, a tudományos, a kulturális, a külügyi, a külkereskedelmi szerveket és intézményeket a kémek, a hazaárulók, a kártevők, a

rombolók, az összeesküvők, valamint más ellenséges elemek tevékenységével és behatolási törekvéseivel szemben.

32. A hatáskörébe utalt bűncselekmények esetében nyomozást folytat, és alkalmazza a jogszabályokban meghatározott kényszerintézkedéseket.

33. Ellenőrzi, védi és szakszempontról irányítja a minisztériumok, országos hatáskörű szervek államtitokvédelmi munkáját.

34. Felderíti és megelőzi a terrorcselekményeket.

Bűnügyi szolgálat

35. Intézkedéseket fogyanatosít a bűncselekmények megelőzése, felderítése, illetőleg az előkészületben levő vagy megkezdett bűncselekmények véghezvitelének megakadályozása érdekében.

36. A hatáskörébe utalt bűncselekmények esetében lefolytatja a nyomozást.

37. A jogszabályokban megállapított kényszerintézkedéseket alkalmazza.

38. Felkutatja az eltűnt személyeket. Végrehajtja a személy- és tárgykörözéssel kapcsolatos feladatokat.

39. Végzi a rendőrség hatáskörébe tartozó államigazgatási vizsgálati tevékenységet (rendkívüli halálesetek, üzemi balesetek, tüzesetek, robbanások stb.).

40. Ellenőrzi a veszélyes bűnözőket, és közreműködik a pártfogó felügyelet végrehajtásában.

41. Ellátja a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség tagságából adódó feladatait.

42. Illetékes központi szerve részt vesz a vállalati üzemrendészeti szervek működési szabályzatának kidolgozásában. Gondoskodik az üzemrendészeti szervek szakirányításáról — más minisztériumokkal és országos hatáskörű szervekkel együttműködve — szervezi bűnügyi képzésüket és továbbképzésüket.

43. Más állami és társadalmi szervekkel együtt a jogszabályoknak megfelelően harcot folytat társadalomellenes jelenségek ellen, amelyek bűncselekmények elkövetését idézhetik elő. A propagandamunka eszközeivel segíti az állampolgárok jogi felvilágosítását.

44. Közreműködik a gyermek- és fiatalkorúak védelmére vonatkozó rendelkezések végrehajtásában; ennek során gondoskodik a szülői felügyelet nélkül hagyott gyermekek és fiatalkorúak átmeneti gondozásba vételéről, illetőleg szüleiknek történő átadásáról.

45. Szervezi, irányítja a bűnügyi és ifjúságvédelmi önkéntesrendőri szolgálatot.

Közbiztonsági szolgálat

46. A közrend védelme érdekében körzetmegbízotti, járőr- és őrszolgálatot szervez, őrzi a kijelölt épületeket, létesítményeket, biztosítja a fontosabb közúti, vasúti, vízi és légi szállításokat, továbbá felügyeletet és ellenőrzést gyakorol a polgári fegyveres őrsek működése felett.

47. Biztosítja a nagyobb ünnepségek, rendezvények, felvonulások és sportesemények rendjét.

48. Elemi csapások, nagyobb rendkívüli események színhelyén gondoskodik a közbiztonság, a rend fenntartásáról, illetőleg helyreállításáról, biztosítja és összehangolja a különböző mentőegységek zavartalan munkáját, továbbá közreműködik az élet- és vagyonmentésben.

49. Külön rendelkezések alapján részt vesz a magyar és a szövetséges csapatok, valamint különleges technikai eszközeik manővereinek biztosításában, segítséget nyújt az illetékes szerveknek feladataik végrehajtásához.

50. Meghatározott esetekben ellátja a hatáskörébe utalt tűzszerésszi feladatokat.

51. Szervezi, irányítja, ellenőrzi a csapaterővel megoldandó karhatalmi és fegyveres biztosítási feladatok végrehajtását.

52. A jogszabályokban meghatározott esetekben és feltételek mellett személyi szabadságot korlátozó rendőri intézkedéseket hajt végre.

53. Ellátja az eljárás alá vont és a személyi szabadságukban korlátozott személyek (őrizetes, előzetesen letartóztatott, elítélt, elzárt) rendőrségi fogdában való őrzésének és kísérésének feladatait.

54. A külön rendelkezésekben meghatározott esetekben őrzi és kíséri a nagyoösszegű pénz- és értékszallítmányokat.

55. Azonnali segítségnyújtásról intézkedik azoknak a személyeknek a részére, akik nyilvános helyen balesetet szenvedtek vagy magatehetetlen állapotba kerültek.

56. Segítséget nyújt hivatalos személynek hivatali kötelezettsége ellátásában, ha annak törvényes eljárását akadályozzák.

57. Együttműködik az egészségügyi szervekkel a súlyos fertőző betegségek leküzdésében.

58. Ellenőrzi a közterületek tisztántartására vonatkozó szabályok megtartását.

59. Közreműködik a környezet és a természet védelmében.

60. Részt vesz a veszélyes bűnözők, a rendőrhatalósági kényszerintézkedés alatt állók, a pártfogó felügyelet alá helyezett és az egyes mellékbüntetések hatálya alatt álló személyek ellenőrzésében.

61. Lefolytatja a hatáskörébe utalt büntetőügyekben a nyomozást.

62. Megelőzi és megszakítja a hüncselekményeket, azokról jelentést, feljelentést tesz.

63. Megelőzi és megszakítja a szabálysértéseket, az elkövetőket figyelmezteti, helyszíni bírsággal sújtja vagy feljenti.

64. Részt vesz az állambiztonsági, bűnügyi, ifjúságvédelmi feladatok végrehajtásában.

65. Ellátja a hatáskörébe utalt közlekedésrendészeti, vízi- és légi-, valamint az igazgatásrendészeti feladatokat.

66. Végrehajtja a hatáskörébe utalt légirendészeti ellenőrzéseket, közreműködik a repülőbalesetek és a rendkívüli repülőesemények kivizsgálásában, a repülésbiztonsági engedélyezési eljárásban.

67. Széles körű társadalmi kapcsolatot épít ki. Szervezi és irányítja a közbiztonsági önkéntes rendőri és az Ifjú Gárda közbiztonsági szakalegységek szolgálatát, továbbá más társadalmi erők igénybevételét.

Közlekedési szolgálat

68. A közúti közlekedés rendjének biztosítása érdekében forgalomellenőrző, irányító szolgálatot szervez, ellátja a veszélyes áruk közúti szállításával kapcsolatos rendőri feladatokat, valamint a baleset-helyszínelés és -vizsgálat feladatait. Biztosítja a közúti közlekedés rendjét, ideiglenesen forgalmi korlátozásokat rendel el és szüntet meg; meghatározott helységek forgalmas útvonalain irányítja a közúti forgalmat.

69. Ellátja a vezetői engedélyek (igazolványok), a hatósági engedélyek és jelzések kiadásával, visszavonásával és nyilvántartásával kapcsolatos közúti közlekedési igazgatást; közbiztonsági és rendészeti szempontból ellenőrzi a közúti forgalomban résztvevő járműveket, azok forgalmi okmányait, illetőleg a vezetői engedélyeket és a járművezetői igazolványokat, a gépjárművek műszaki állapotát, segíti a Közlekedési Minisztérium illetékes szerveit a hatáskörükbe utalt ellenőrzési feladatok ellátásában.

70. Lefolytatja a nyomozást (vizsgálatot tart) a hatáskörébe tartozó közúti közlekedési bűncselekmények (balesetek) ügyében.

71. Intézkedik a közrend, a közbiztonság megsértése esetén, szabálysértés miatt figyelmeztetést alkalmaz, vagy helyszíni bírságot szab ki, illetőleg feljelentést, jelentést tesz.

72. Széles körű propagandatevékenységet fejt ki a közlekedési balesetek megelőzésére, a közlekedési szabályok megtartása érdekében, a járművezetők és általában a lakosság körében; irányítja és szervezi az állami és társadalmi szervek együttműködését a közlekedés biztonsága érdekében végzett baleset-megelőzési, ismeretterjesztő és propagandatevékenység vonatkozásában; gondoskodik a közlekedésbiztonsági tanács folyamatos működéséről.

73. Engedélyezi a gépjármű- és kerékpárversenyek tartását.

74. A jogszabályok rendelkezései szerint ellátja a közúti közlekedési igazgatás körébe tartozó engedélyezési tevékenységet, illetőleg abban közreműködik.

75. Szervezi és irányítja a közlekedési önkéntes rendőri állomány, a közlekedési Ifjú Gárda és úttörő szakalegységek szolgálatát és igénybevételét.

Igazgatásrendészeti szolgálat

76. Gondoskodik az ország lakosságának személyi igazolvánnyal történő ellátásáról, a lakcímbeljelentési szabályok betartásának ellenőrzéséről.

77. Engedélyezi a határsávba való belépést és letelepedést.

78. Ellátja a magyar állampolgárokat útlevéllel, kivéve a külügyminiszter által kiadott útleveleket. Szakirányítást gyakorol az utazási irodák, a külföldre utazást elrendelő állami szervek, társadalmi szervezetek és szövetkezetek tevékenysége felett.

79. Végzi a külföldiek ellenőrzését, engedélyezi tartózkodásukat és letelepedésüket az ország területén, gondoskodik a vízum kiadásáról és az idegenrendészeti hatósági feladatok ellátásáról.

80. Ellátja az állampolgársági bizonyítványok kiállításával kapcsolatos feladatokat, eljár az állampolgárság hivatalból történő megállapításában, javaslatot tesz a magyar állampolgárságnak honosítással, illetőleg visszahonosítással való megadására, valamint elbocsátással vagy megfosztással való megszüntetésére.

81. Dönt a névváltoztatási kérelmek ügyében.

82. Kiadja — külföldön történő felhasználás céljából — a hatósági erkölcsi bizonyítványnak megfelelő igazolást.

83. Lefolytatja az eljárást a hatáskörébe utalt szabálysértések miatt. Intézkedik meghatározott esetekben a vezetői engedélyek (igazolványok) visszavonása iránt a szabálysértési eljárás keretében.

84. Ellátja a rendőrhatalósági kényszerintézkedésekkel (a rendőrhatalósági felügyelettel és a kitiltással), a pártfogó felügyelet és az egyes mellékbüntetések hatálya alatt állókkal kapcsolatos, hatáskörébe utalt feladatokat.

85. Ellátja az ipari célokat szolgáló robbantó anyagok, polgári kézi lőfegyverek, lőszer, légfegyverek, riasztópisztolyok, és a nem katonai jellegű lőterek rendszerezésével kapcsolatos feladatokat.

86. Ellátja a pirotechnikai termékek és a jégesőelhárító rakéták rendszerezésével kapcsolatos feladatokat.

87. Hozzájárul a játék- és pénznyerő automaták működtetéséhez, a kártya és egyéb szórakoztató játékok engedélyezéséhez, véleményezi az italmérési engedélyekre vonatkozó kérelmeket és a tánc rendezését.

88. Ellátja a sokszorosítógépekkel, a kábítószerekkel, valamint az atomenergia alkalmazásával kapcsolatos rendszert felügyeletet.

89. Ellenőrzi, hogy egyesületi tevékenységet csak olyan szerv folytasson, amelyet a felügyelő szerv nyilvántartásba vett; ellátja a vadásztársaságok feletti rendszert felügyeletet.

90. Eljár a rendőrség hatáskörébe utalt talált dolgok ügyében.

Kormányőrségi szolgálat

91. Szervezi a párt- és az állami vezetők (a továbbiakban: biztosított vezetők), valamint a magas szintű külföldi párt- és kormánydelegációk állandó és ideiglenes jellegű biztosításával összefüggő feladatok végrehajtását.

92. Gondoskodik a biztosított vezetők személyi védelméről. Végrehajtja a kijelölt objektumok őrzését és védelmét.

93. A biztosítási feladatok végrehajtásában részt vevő szervek tevékenységét koordinálja.

Szakszolgálatok

Személyügyi szolgálat

94. Segíti a vezetőket, a parancsnokokat a személyzeti munkára vonatkozó párthatározatok, jogszabályok és belügyi rendelkezések végrehajtásában, intézi az állomány személyzeti ügyeit.

95. Ellenőrzi és biztosítja, hogy a belügyi állományban a Magyar Népköztársasághoz hű, politikailag és erkölcsileg feddhetetlen, a rendőri munkát hivatásnak tekintő, megfelelő szakmai és általános műveltséggel rendelkező személyek dolgozzanak.

96. Ellenőrzi és tervszerűen biztosítja a személyi állomány politikai, szakmai felkészültségének, általános műveltségének fejlesztését. Segíti a kádertartalékok kiválasztását, képzését, az állomány folyamatos nevelését.

97. Biztosítja a személyi állomány kiképzését, nevelését a belügyi iskolák nappali, esti és levelező tagozatain.

98. Szervezi, irányítja és ellenőrzi az iskolán kívüli szakmai továbbképzést.

99. Segíti a vezetők és a parancsnokok nevelő-, megelőző, fegyelemkezelő munkáját. Biztosítja, hogy a fegyelmi eljárások során

betartsák a törvényességet, a Fegyelmi Szabályzatban meghatározott elveket és eljárási szabályokat.

100. Lefolytatja az eljárást a hatályos jogszabályok alapján a hatáskörébe utalt büntető és fegyelmi ügyekben.

Pénzügyi szolgálat

101. Megtervezi és végrehajtja a költségvetéseket, és ennek keretén belül biztosítja a rendőrség zavartalan működésének anyagi és pénzügyi előfeltételeit.

102. Biztosítja az állomány rendszeres illetménnyel és egyéb járandósággal való ellátását. Teljesíti a szükséges kiadásokat, és gondoskodik a bevételek beszedéséről.

103. Intézi a személyi állomány hitelakcióit, kölcsön-, nyugellátással és egyéb társadalombiztosítással kapcsolatos ügyeit.

104. Végzi a költségvetés végrehajtásának pénzügyi, gazdasági ellenőrzését.

Anyagi és technikai szolgálat

105. Az illetékes szakvezetőkkel együtt megállapítja, felméri, megtervezi és tökéletesíti a szolgálati feladatok ellátásához az elhelyezési, az anyagi és technikai szükségleteket.

106. A rendőri szervek szolgálati igényei alapján kidolgozza a rendőri munkához szükséges műszaki fejlesztési terveket.

107. A rendőri munka hatékonyságának növelése érdekében gondoskodik a korszerű eszközök és berendezések kutatásáról, fejlesztéséről, gyártásáról, elosztásáról, alkalmazásáról, üzemeltetéséről és javításáról.

108. Gondoskodik a szükségletek, valamint a személyi állomány igényeinek kielégítéséről mindazon anyagok és technikai eszközök tekintetében, amelyeket az ügyrend gazdálkodási, illetve ellátási hatáskörébe utalt.

109. Megszervezi, irányítja, illetve végzi az anyaggazdálkodás körébe tartozó és az azzal kapcsolatos teendőket, valamint intézi az anyagi és technikai szolgálathoz tartozó egyéb ügyeket.

Egészségügyi szolgálat

110. Szervezi, irányítja és végzi a személyi állomány gyógyító-megelőző egészségügyi ellátását, gondoskodik az állomány egészségvédelméről.

111. Kidolgozza az állományba történő felvétel, a szolgálatra való alkalmasság egészségügyi feltételeit, és ezek alapján végzi a felvételre jelentkezők, valamint az állomány orvosi alkalmassági (fűv) vizsgálatát.

112. Felügyeletet gyakorol a szervek közegészségügyi, munkaegészségügyi és járványügyi tevékenysége felett, rendszeresen vizsgálja a szolgálati egészségügyi ártalmakat, és higiéniai ellenőrzést tart az állomány körében, gondoskodik a járványvédelem biztosításáról.

113. Szervezi, irányítja és ellenőrzi a személyi állomány munkavédelmét.

114. Szervezi, irányítja és ellátja a szerveknél — az állandó rendőrorvos szakértők útján — a bűnügyi orvosi munkát és az orvosszakértői tevékenységet, rendszeresen ellenőrzi a rendőrségi fogdákbán fogvatartottak egészségi állapotát.

115. Megállapítja a kórházi, gyógyintézeti és gyógyüdülői beutalások, valamint az egészségügyi felmentések rendjét, biztosítja az egészségügyi tevékenység végzéséhez szükséges anyagokat és technikai felszereléseket. Szervezi és irányítja az állomány körében az egészségügyi propagandatevékenységet.

Információfeldolgozó, nyilvántartó és tájékoztató szolgálat

116. Országos hatáskörrel ellátja (a személyzeti nyilvántartással és a gazdálkodással összefüggő feladatok kivételével) a Belügyminisztérium információfeldolgozó és nyilvántartási feladatainak szakirányítását és ellenőrzését.

117. A szervezetszerű adatszolgáltatás rendszerében beérkezett információkat értékeli.

118. A párt és az állami, valamint a belügyi vezetők részére tájékoztatókat készít.

119. Végzi a statisztikai adatok központi feldolgozását és értékelését.

120. Üzemelteti a Belügyminisztérium központi számítógépes adatfeldolgozó berendezését, adatátviteli központját.

121. Ellátja a hatáskörébe utalt állambiztonsági, bűnügyi, lak-cím- és közlekedési nyilvántartások központi vezetését.

122. Kiadja a hatósági erkölcsi bizonyítványokat.

123. Szervezi, végzi, irányítja és ellenőrzi a Belügyminisztérium sajtó- és propagandatevékenységét.

Külön rendelkezésekben meghatározott szolgálati formák

124. A közbiztonsági, a közlekedési és a vízrendészeti szolgálat egyes feladatainak teljesítésére, az azok során alkalmazott szolgálati formákra, a szolgálat tervezésére, szervezésére és a szolgálati feladatok ellátásának módjára a külön szabályzatokban meghatározott rendelkezések vonatkoznak. (Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat, Körzeti Megbízotti Szabályzat, a rendőrség Alaki, Karhatalmi Szabályzata, a Rendőrség Fogdaszolgálati Szabályzata stb.)

A járőr- és őrszolgálat

125. A járőrszolgálat a közterületek és a nyilvános helyek nyílt rendőri ellenőrzésének az a formája, amikor egy vagy több (legfeljebb 4) rendőr együttesen, előre meghatározott körzetben vagy útvonalon közbiztonsági, közlekedési, illetve vízrendészeti feladatokat lát el.

126. A járőrszolgálat teljesíthető:

- gyalogosan (szolgálati járőrkytyával vagy anélkül),
- lovon,
- kerékpárral,
- motorkerékpárral,
- gépkocsival,
- vízijárművel,
- vonaton,
- légi járművel.

127. Két vagy több rendőr együttes járőrszolgálatára esetén járőrvezetőt kell kijelölni.

128. A rendőr mellé járőrtársként beosztható a BM Határőrség, a Magyar Néphadsereg hivatásos és sorállományú, a Munkásőrség hivatásos vagy társadalmi állományú tagja, önkéntes társadalmi segítő és KISZ-ifjúgárdista.

129. Attól függően, hogy a járőr feladatai között az általános bűnmegelőző, igazoltató és ellenőrző vagy a közlekedést segítő, irányító és ellenőrző feladatok vannak túlsúlyban, meg kell különböztetni a közbiztonsági, illetőleg a közlekedési, forgalomellenőrző járőrszolgálatot.

130. Az őrszolgálat az a szolgálati forma, amikor a rendőr a kijelölt őrhelyén, illetve mozgási körletében — állandó vagy ideiglenes jelleggel — személyeket, meghatározott területet, objektumot vagy értékeket véd, őriz, illetőleg közbiztonsági szempontból ellenőriz.

131. Az őrszolgálat formái:

- mozgóőr,
- objektumőr,

- fogdaőr,
- kísérőőr,
- rendkívüli őr (biztosító őr, diször).

Körzeti megbízotti szolgálat

132. A körzeti megbízott meghatározott körzetben teljesít szolgálatot, tevékenysége a személyes felelősség elvén alapul, összrendőri feladatokat lát el.

133. A körzeti megbízott fő feladata a jogsértések megelőzése, megszakítása, a már elkövetett jogsértő cselekmények elkövetőinek felderítése. Munkája során együttműködik a helyi párt-, állami, gazdasági szervekkel és társadalmi szervezetekkel, a rendőrség más szolgálati ágainak, a fegyveres erők, más fegyveres testületek és a rendészeti szervek beosztottaival.

134. Feladatainak hatékony ellátása érdekében támaszkodik a lakosság széles rétegeire, az önkéntes társadalmi segítőkre. Felelős a hozzá tartozó önkéntes rendőrök utánpótlásának szervezéséért, csoportja tagjainak képzéséért, szolgálatuk irányításáért.

135. A körzeti megbízott önállóan vagy csoportba szervezve láthat el szolgálatot.

Ügyeleti szolgálat

136. A rendőri munka folyamatosságának biztosítása végett ügyeleti szolgálatot kell szervezni a Belügyminisztériumban, a rendőr-főkapitányságokon, a rendőrkapitányságokon, rendőrőrsö-

kön (alosztályokon), valamint az egyéb rendőri szerveknél, ahol azt az illetékes vezető elrendeli.

137. Az ügyeletes szolgálatát az előírt öltözetben — a vegyes ruhanormába sorolt is —, egyenruhában az „ÜGYELETES TISZT” (ÜGYELETES) feliratú karszalaggal látja el. A karszalagot a bal felsőkaron kell viselni. Az ügyeletes hivatalos időn túl, könnyített szolgálati öltözkében pihenhet, zubbonyát (zakóját) levetheti, de felszerelését úgy kell elhelyezni, hogy adott esetben gyorsan felszerelhesse.

138. Az ügyeletes a fegyverzetét — a biztonsági szabályok megtartásával — köteles úgy készenlétben tartani, hogy szükség esetén azonnal használhassa.

139. Az ügyeletes részére biztosítani kell azokat az eszközöket, amelyek feladata zavartalan ellátásához és adott intézkedések megtételéhez szükségesek.

140. Az ügyeleti szolgálatot ellátó rendőrt alapvető feladatának teljesítésétől más feladatokra elvonni tilos.

141. Az ügyeleti szolgálat helyét, idejét, létszámát és a szolgálat részletes végrehajtási módját külön parancs határozza meg.

Balesethelyszínelő és -vizsgáló szolgálat

142. Balesethelyszínelő és -vizsgáló az, aki a rendőrség hatáskörébe tartozó — külön rendelkezésben meghatározott — közúti és vízi közlekedési balesetek helyszínén, illetőleg azok kivizsgálásával és a közúti közlekedési bűncselekmények nyomozásával kapcsolatos feladatokat látja el.

Fogdaőri szolgálat

143. Fogdaőr az, aki rendőrségi fogdában, a kijelölt őrhelyen, meghatározott mozgási körzetben, állandó vagy ideiglenes jelleggel fogvatartottakat — őrizettest, előzetesen letartóztatottat, elítéltet, elzártat — őriz.

144. A fogdaőri szolgálatot ellátók kötelmeit és feladatait külön szabályzat tartalmazza.

Kísérőőri szolgálat

145. Kísérőőr az, akinek felügyeletére, a személyi szabadságában korlátozott személyt — őrizettest, előzetesen letartóztatottat, elítéltet, szabálysértés miatt elzárt személyt (a továbbiakban: fogvatartott) — bízta abból a célból, hogy meghatározott szervhez vagy helyiségbe kísérje.

146. A kísérő őrszolgálat végrehajtása megköveteli az állandó éberséget, megfeszített figyelmet.

147. A fogvatartott kísérésének módjai: a) rendes; és b) megerősített.

a) Rendes kísérést lehet alkalmazni, ha a kísért személynél (személyeknél) az előzetes ismeretek alapján nem áll fenn olyan körülmény, amely folytán szökéstől vagy a rendőr elleni támadástól tartani lehet.

b) Megerősített kísérésre akkor kerül sor, ha a kísérés nehéz körülmények között (vihar, köd stb.) történik, vagy a kísérték között különösen veszélyes személy van. A megerősített kísérés

szabályát kell alkalmazni a fogvatartottak külföldre irányuló, illetve külföldről hazánkba történő kísérésénél.

148. A kísézőőrök létszámát a kísért személyek veszélyességi fok, fizikai ereje, az adott terület közbiztonsági helyzete és időjárásai viszonyai figyelembevételével kell meghatározni.

149. A fogvatartott szállítása általában az erre a célra rendszerezett speciális gépkocsival vagy személygépkocsival történhet. Szükség esetén — kellő indok alapján — engedélyezhető a gyalog, vonaton, autóbuszon, hajón, repülőgépen történő kísérés is.

150. Vonaton, autóbuszon, hajón, repülőgépen történő kísérésnél minden esetben gondoskodni kell arról, hogy a fogvatartottat az állomásig, megállóig, illetve repülőtérig gépkocsival szállítsák.

151. A kísérésre vonatkozó utasítást a fogvatartás elrendelésére jogosult vezető adja.

Ha külföldre irányuló, illetve külföldről hazánkba történő kísérésre vonatkozó utasítás végrehajtásához külföldi állam belügyi szerveivel való kapcsolatfelvétel szükséges, a kísérés végrehajtásának módját Interpol tagország esetében az Interpol Magyar Nemzeti Iroda vezetőjével, más ország esetén a BM Nemzetközi Kapcsolatok Osztályával egyeztetni kell.

Kiutasított külföldi külföldre kísérésének elrendelésére a külföldiek magyarországi tartózkodásáról szóló jogszabályok rendelkezései alapján a BM ORFK Igazgatásrendészeti Csoportfőnökség Külföldiek Ellenőrző Osztály vezetője jogosult.

152. A kísérést az elfogást végző, illetve a fogvatartó rendőri szerv köteles végrehajtani.

A külföldre irányuló, illetve a külföldről hazánkba történő kísérést általában a BM Forradalmi Rendőri Ezred hajtja végre. A szomszédos szocialista országok közötti, illetve vasúti határátké-

lőhelyein történő átadásokat általában a kapcsolattartásra kijelölt megyei rendőr-főkapitányság végzi.

153. A kíséret parancsnokának feladatai:

- a kísérést elrendelő rendőri szerv vezetőjénél jelentkezik és tájékozik a kísérendő személyek számáról, veszélyességi fokáról, a kísérés helyéről, módjáról, útvonaláról;

- átveszi a menetlevelet, a szállítási költséget, a kísért személyek értéktárgyait, az élelmiszert;

- átveszi a kísért személyektől elvett tárgyakról készített jegyzék egy példányát;

- megszervezi a kíséretet (pihenőhely kijelölése, étkeztetés stb.).

154. A kísérőőrnél csak olyan tárgyak lehetnek, melyek a járőrtáskában elhelyezhetők, illetve mozgásában nem akadályozzák.

155. A kísért személy figyelmeztetést kell hívni a kísérés alatt tanúsítandó magatartásra.

A kísérés során a kísért személyeknek tilos:

- illetéktelen személyekkel beszélni;

- egymással beszélni;

- jelekkel vagy más módon egymással érintkezni;

- meg nem engedett tárgyat magukhoz venni, a náluk levő tárgyakat eldobni;

- dohányozni, szeszes italt fogyasztani;

- egymást szidalmazni, bántalmazni.

A fogvatartottat — az elkövetett bűncselekmény súlyának megfelelően — a fegyverhasználat szabályai alapján a kísérőőrnél figyelmeztetni kell, hogy szökés esetén fegyvert fog használni.

Ha a fogvatartás nem bűncselekmény, hanem szabálysértés elkövetése vagy más ok miatt történt, a fogvatartottat csak a magatartási szabályok betartására kell figyelmeztetni.

156. Ha a kísért személy veszélyessége szükségessé teszi, a megbilincselést a kísérés megkezdése előtt kell végrehajtani.

157. A kísértet a kijelölt útvonaltól csak abban az esetben térhet el, ha az eredeti útvonalon történő haladás a biztonságos kísérést veszélyezteti.

Ha a kísért személy megszökött, elfogására azonnal meg kell tenni a szükséges intézkedéseket.

158. Ha az elfogásra tett haladéktalan intézkedés nem vezetett eredményre, azonnal jelentést kell tenni a legközelebbi rendőri szervnél.

A jelentés az alábbi adatokat tartalmazza:

- a szökött személy nevét, személyének és ruházatának leírását;
- a szökés pontos idejét és helyét;
- a fogvatartásra okot adó cselekményt;
- a szökött személynek szökés közben esetleg elszenvedett sérüléseit;
- minden olyan adatot, amely megkönnyíti az elfogást.

159. Az a rendőri szerv, amely a szökésről jelentést kap, haladéktalanul köteles intézkedéseket foganatosítani a szökött személy elfogására.

160. Az állomásra vagy megállóba való megérkezés után a kísérést végző rendőr távbeszélőn tegyen jelentést az illetékes rendőrhatalósághoz (szervhez). A rendőrhatalóság (szerv) vezetője biztosítson gépkocsit, adjon segítséget, majd kísérik a fogvatartottat a megadott helyre. A gépkocsi megérkezéséig a biztonságos őrzés szabályait be kell tartani.

161. A fogvatartott kísérésének gyakorlati végrehajtását „A Rendőrség Alaki-Karhatalmi Szabályzata” határozza meg.

Közbiztonsági ellenőrző- (razzia-) szolgálat

162. A közbiztonsági ellenőrző- (razzia-) szolgálat olyan rendőri szolgálati tevékenység, amikor a rendőrhatalóság illetékességi területét vagy annak egy részét lezárják, és az ott tartózkodókat igazoltatják. A gyanús, körözött, a közbiztonságra veszélyes vagy magukat igazolni nem tudó személyeket a rendőrök a további intézkedés céljából előállítják.

163. A közbiztonsági ellenőrző- (razzia-) szolgálat elrendelésének oka lehet pl.:

- az általános megelőzés,
- egyes bűncselekmények és egyéb jogsértő cselekmények elszaporodása valamely területen,
- meghatározott személyek elfogása.

164. A közbiztonsági ellenőrző- (razzia-) szolgálatot az előzetesen gyűjtött adatok alapján készített terv szerint kell végrehajtani. Nagyobb erők bevonása esetén az erre vonatkozó rendelkezés szerint kell eljárni.

165. A közbiztonsági ellenőrző- (razzia-) szolgálat megtartását az egész ország területén a belügyminiszter, az államtitkár; hatáskörének megfelelően a miniszterhelyettes; a rendőr-főkapitányság illetékességi területén a főkapitányság vezetője; a rendőrkapitányság illetékességi területén a kapitányság vezetője rendelheti el. A közbiztonsági ellenőrzőszolgálat megtartásának időpontját a rendőrhatalóságok vezetői előjárójuknak kötelesek előzetesen jelenteni.

Készültségi szolgálat

166. A készültségi szolgálat az a rendkívüli szolgálat, amikor a közrend, a közbiztonság érdekében szükségessé válik az állomány együtt tartása valamely szolgálati feladat ellátása céljából.

167. Készültségi szolgálatot a belügyminiszter, az államtitkár; szakterületükön a miniszterhelyettesek; beosztottjaik számára a rendőr-főkapitányságok, illetve rendőrkapitányságok vezetői rendelhetnek el.

168. A készültségi szolgálat elrendelhető a rendőrség, a rendőrhatalóságok egy vagy valamennyi szolgálati ágának beosztottaira. A készültségi szolgálat elrendelésekor meg kell határozni, hogy kikre, mely szolgálati ág beosztottaira vonatkozik.

169. Rendkívüli helyzetben, illetve váratlan esemény bekövetkezésekor — a riadótervekben meghatározottak szerint — a személyi állomány egy részének vagy egészének riadót kell elrendelni.

170. A riadó elrendelését, végrehajtását és a riadó időtartama alatt foganasítandó intézkedéseket *az erre vonatkozó utasítások és belügyi rendelkezések* alapján kell teljesíteni.

Biztosító szolgálat

171. Biztosító szolgálat az a tevékenység, amelynek célja — meghatározott esetekben — a személy- és vagyonbiztonság védelme, a rend fenntartása, valamint az ezen esetekre előírt szabályok érvényre juttatása.

172. Ha a biztosításban több rendőri szerv vagy más fegyveres

testület vagy a fegyveres erők alakulatai vesznek részt, a biztosítási feladatokat az erre vonatkozó parancsok és együttműködési tervek alapján kell végrehajtani.

173. A párt- és állami vezetők utazásainak, a magyar és a szövetséges csapatok, valamint különleges technikai eszközeik manővereinek és az ellenséges csapás által veszélyeztetett területek kiürítésének biztosítását az e feladatok végrehajtására kiadott külön rendelkezésekben meghatározottak szerint kell végrehajtani.

174. A nagyobb politikai, sport- és kulturális rendezvények alkalmával a rendőri szerv vezetője kijelöli a biztosítás parancsnokát, aki köteles felvenni a kapcsolatot a rendező szervvel. Ennek során — a rendezvény jellegétől függően — tájékozódni kell a közönség várható létszámáról, a rendezők létszámáról, és helyszínbejárással kell meggyőződni a rendezvény területének, környékének közbiztonsági, közlekedési viszonyairól, a rendezvény megtartásának egyéb feltételeiről.

175. Nagyobb rendezvény biztosítására tervet kell készíteni, amelyet a biztosítást elrendelő vezető hagy jóvá.

A terv tartalmazza:

- a rendezvény jellegét (politikai, sport, kulturális), helyét, idejét, a résztvevők várható számát és összetételét,
- a rendező szerv részéről a felelős személyek megnevezését,
- a biztosítás parancsnokát, a részt vevő erők számát, összetételét,
- a biztosítás formáját, rendszerét,
- a gépjárművel felhajtás, elhajtás, várakozás helyét és a felvonulási útvonalakat,
- a társszervekkel történő együttműködés formáját,
- az összeköttetés módját,
- a szükséges technikai eszközöket,

- a segély- és előállítási helyeket,
- a biztosítók öltözetét, fegyverzetét.

176. a biztosításban részt vevő nyílt és operatív erők létszámát a rendezvény jellege, a megjelenő tömeg nagysága, várható magatartása és az operatív helyzet figyelembevételével kell meghatározni.

177. A rendőri szerveknek a sport- és kulturális rendezvényeket — a rendező szerv bejelentése alapján — a közrend és a közbiztonság fenntartása érdekében kell biztosítani. E rendezvényeken a rend fenntartása elsősorban a rendezőség feladata. A rendezőknek a rend fenntartása érdekében tett intézkedéseihez a rendőrség köteles segítséget nyújtani.

178. Azokat a rendezvényeket, amelyeken a rendező szerv és a rendőrség által tett intézkedések, illetve azok betartására történő felhívás ellenére — a résztvevők magatartása vagy egyéb ok miatt — a közrend és a közbiztonság fenntartása nem biztosítható, a rendőrség beszüntetheti, a közönséget szétoszlathatja.

Felügyeleti szolgálat

179. Felügyeleti szolgálatot olyan — nagyobb létszámú közönséget vonzó — rendezvényeken, kulturális és egyéb létesítményekben kell szervezni, ahol biztosító szolgálat ellátása nem indokolt, mivel a közrend és a közbiztonság fenntartása felügyeleti szolgálattal is megnyugtató módon megoldható.

180. A külön rendelkezésben meghatározott budapesti, valamint más városokban lévő színházakban, bemutató filmszínházakban, cirkuszokban állandó tisztii felügyeleti szolgálatot kell ellátni.

181. Azokon a helyeken, ahol nem szerveznek állandó felügyeleti szolgálatot, a rendőrkapitányság vezetője a helyi viszonyoknak megfelelően dönti el, hogy mely létesítményekben, milyen alkalomból kell tiszthelyettesi felügyeleti szolgálatot vezényelni. Meghatározza továbbá azokat a létesítményeket, amelyekben a felügyeletet járőrrel kell biztosítani.

182. A felügyeleti szolgálatot ellátók feladata, hogy a közrendet, a közbiztonságot veszélyeztető cselekményeket megelőzzék, illetve megszakítsák. Ellenőrizték a működési, üzemeltetési előírások maradéktalan betartását és biztosítsák az előadás, a rendezvény zavartalanságát. Nyújtsanak segítséget az intézmény személyzetének a rend fenntartása érdekében kifejtett tevékenységéhez.

183. Ha a felügyeleti szolgálat ellátása során a rendőr a működési, üzemeltetési előírások betartása terén mulasztást vagy a közönység részéről rendbontó magatartást észlel, a felelős, illetve az elkövető ellen tegyen szabálysértési feljelentést. Szükség esetén a rendbontót a helyszínről távolítsa el.

Készenléti ügyeleti szolgálat

184. A készenléti ügyeleti szolgálatot a rendőr-főkapitányságokon és a rendőrkapitányságokon az illetékes vezető által kijelölt beosztott látja el.

185. A készenléti ügyeletes a szolgálati ideje alatt a lakásán köteles tartózkodni. A rendőri szerv vezetőjének utasítása alapján végrehajtja a kiemelt rendkívüli eseményekben az elsődleges feladatokat, szükség szerint a helyszíni szemlét és más halaszthatatlan szolgálati intézkedéseket.

Forró nyomon üldöző szolgálat

186. A bűnügyi nyomozások hatékonyságának emelését, a társadalomra különösen veszélyes, a lakosság széles rétegének nyugalma zavaró súlyos bűncselekmények tetteseinek elfogását forró nyomon üldözés útján is biztosítani kell. A szolgálat létrehozásáról, a szolgálat ellátásának körülményeiről, feladatairól és igénybevételi lehetőségeiről intézkedési tervben a rendőri szerv vezetője rendelkezik.

Akció alegységi szolgálat

187. Az akció alegység a megyeszékhelyi rendőrkapitányságokon (Pest megyében a megyei rendőr-főkapitányság bűnüldözési osztályán) a bűnügyi osztály szervezetében, a munkaköri leírásban szabályozott módon látja el tevékenységét.

III. RÉSZ

A RENDŐR MAGATARTÁSA

A rendőr általános kötelességei

188. A rendőr kötelessége, hogy védje a Magyar Népköztársaság állami, társadalmi, gazdasági rendjét, valamint az állampolgárok személyét és jogait.

189. A rendőr a szolgálatát esküjéhez híven, a törvényes rendelkezéseknek megfelelően, bátran teljesítse. Kitartóan viselje a szolgálat minden nehézségét, fáradsalmát, feladatának teljesítése során ne kímélje erejét.

190. A rendőr:

a) tisztelje és szeresse a dolgozó népet, következetesen képviselje a Magyar Szocialista Munkáspárt politikáját;

b) szolgálatban és szolgálaton kívül tanúsítson fegyelmezett, a hivatásos állományhoz méltó, a szocialista erkölcsi normáknak megfelelő magatartást, szerezzen tekintélyt a rendőri szolgálatnak és biztosítsa megbecsülését;

c) külső megjelenése legyen ápolts, gondozott;

d) legyen bajtársias, érezzen felelősséget elvtársai iránt, segítse, de egyben tartsa vissza őket a helytelen cselekedetektől;

e) legyen éber, minden körülmények között őrizze meg az államtitkot és a szolgálati titkot.

A rendőr magatartása

191. A rendőr:

a) szolgálati tevékenysége során szerezzen érvényt a törvényes rendelkezéseknek, legyen őszinte, határozott, segítőkész és udvarias, tisztelje, támogassa vezetőit, munkatársait;

b) ápolja és erősítse a fegyveres erők és testületek tagjaival az elvtársi kapcsolatot és az együttműködést;

c) szolgálati ideje alatt munkáját öntudatosan, fegyelmezetten végezze, következetesen tartsa be a szolgálati utasításokat;

d) engedelmessédjék előljárójának, legyen kezdeményező, védelmezze és támogassa a szolgálat ellátásában, a fegyelem fenntartásában;

e) szolgálati ideje alatt szeszes italt nem fogyaszthat, intézkedés közben és a rendőrség által szervezett, belügyi épületben tartott értekezlet helyiségében nem dohányozhat;

f) szeszes ital hatása alatt szolgálatba nem osztható be. Aki ittassága miatt szolgálatát nem láthatja el, az fegyelmi, illetőleg büntetőjogi felelősséggel tartozik, és a szolgálatból kieső időre illetménye az arra vonatkozó pénzügyi utasítások alapján csökken;

g) szolgálati helyén előljárója vagy feljebbvalója jelenlétében annak engedélyével szólíthat meg mást, ülhet le, étkezhet vagy dohányozhat;

h) egyenruhában az utcán nem étkezhet, és nem vihet kezében olyan tárgyat, csomagot, amely súlyánál, tartalmánál, terjedelménél vagy csomagolásánál fogva a rendőri tekintélyt sérti;

i) szolgálati helyiségbe történő belépéshez, az ott tartózkodáshoz, az onnan történő eltávozáshoz a jelenlevő előljárótól vagy feljebbvalótól kérjen engedélyt;

j) városok és községek forgalmas helyein teljesített szolgálat közben nem dohányozhat; szolgálatban csak akkor, ha a dohányzás

szolgálati tevékenységében nem gátolja és a közizlést nem sérti; dohányzásra lehetőleg pihenőidejét és -helyét használja fel;

k) szolgálaton kívül olyan magatartást tanúsítson, amely nem csorbítja a rendőrség tekintélyét; magánélete, családi élete legyen rendezett, példamutató;

l) csak olyan szórakozó- és nyilvános helyet látogathat, amely nem tiltott és a rendőri tekintélyt nem csorbítja, az erre vonatkozó korlátozó rendelkezéseket tartsa be;

m) bármely engedélyezett egyesület tagja lehet.

Elöljárók és alárendeltek, feljebbvalók és alacsonyabb rendfokozatúak

192. Elöljáró az, akinek a rendőr szolgálati beosztás, külön parancs vagy utasítás alapján — akár ideiglenes jelleggel is — alá van rendelve, akinek parancsadási joga van.

193. Alárendelt az, aki valamely elöljáróhoz szolgálati beosztás, külön parancs vagy utasítás alapján — akár ideiglenes jelleggel is — be van osztva, és akinek parancsait, utasításait köteles végrehajtani.

194. Az elöljáró köteles a kiadott parancsainak végrehajtását ellenőrizni.

195. Feljebbvaló az, akinek magasabb rendfokozata van, és az alacsonyabb rendfokozatúval nem áll elöljáró-alárendeltségi viszonyban.

196. A feljebbvaló mindenkor követelje meg az alacsonyabb rendfokozatúaktól a fegyelem, a közrend, az öltözködési szabályok,

valamint a magatartásra, az udvariasságra és a tiszteletadásra vonatkozó előírások megtartását. Az alacsonyabb rendfokozatú ellenvetés nélkül köteles végrehajtani a feljebbvaló fentiekre vonatkozó utasításait.

197. Az előjárók és a feljebbvalók — szolgálati érintkezés alkalmával — alárendeltjeiket, illetve az alacsonyabb rendfokozatúakat vezetéknévükön és rendfokozatukon vagy csupán rendfokozatuk megnevezésével és az „elvtárs” szóval szólítsák. Az a rendőr, akit az előjáró vagy a feljebbvaló megszólít „parancs” szóval jelentkezik. Az alárendelt az előjárót, az alacsonyabb rendfokozatú a feljebbvalóját rendfokozatával és az „elvtárs” szóval szólítja. A távollévő előjárót a vezetéknévvel, a rendfokozatával és az „elvtárs” szó hozzáfűzésével kell bárki előtt megnevezni.

198. A távbeszélőn történő szolgálati érintkezés alkalmával — a hívó fél bemutatkozása (névének, rendfokozatának közlése) után — az alacsonyabb rendfokozatú köteles jelentkezni. Kivételt képez, ha az előjáró-alárendelt viszonyból más következik.

199. A polgári ruhás rendőrtől — amikor a rendfokozata nem ismert — a rendfokozat közlését kell kérni.

Elöljárói viszonyba lépés

200. Ha a rendőrség egymásnak alá nem rendelt tagjai együtt látnak el szolgálatot — és parancsnok nincs kijelölve —, az előjáró a magasabb beosztású; egyforma beosztás esetén a magasabb rendfokozatú, illetve annak a szolgálati ágnak a beosztottja, melynek területén együttesen teljesítik a szolgálatot.

201. A feljebbvaló és a rangban idősebb rendőr előjárói viszonyba köteles lépni, ha:

- a helyszínen intézkedő rendőr (rendőrök) számbeli ereje nem elegendő,

- a rendőr intézkedése törvényellenes,

- a rendőr az utcán, nyilvános helyen viselkedésével botrányt okoz, vagy egyébként olyan cselekményt követ el, amely a rendőrség tekintélyét sérti.

Az előjárói viszonyba lépést egyértelműen és határozottan ki kell jelenteni.

202. Az előjárói viszonyba lépés nem jelentheti a szolgálati ténykedésbe való indokolatlan beavatkozást.

203. Az előjárói viszonyba lépett feljebbvalónak az átvett intézkedést be kell fejezni.

204. Az intézkedő rendőröknek az előjárói viszonyba lépésről saját előjáróiknak jelentést kell tenniük. Ebből a célból kölcsönösen jegyezzék fel egymás nevét, rendfokozatát és beosztási helyét.

205. Polgári ruhás feljebbvaló magát előre igazolva léphet előjárói viszonyba.

Az előjáró kötelessége

206. Az előjáró:

- a) szervezze, irányítsa és ellenőrizze alárendelt szervei és a beosztottai munkáját; munkája során vegye figyelembe és mérlegelje alárendeltjei javaslatait;

- b) hatáskörén belül önállóan intézkedjen, követelje meg alárendeltjeitől, hogy pontosan és időben teljesítsék szolgálati kötelessé-

geiket; a munkában kiemelkedő alárendeltjeit dicsérje és jutalmazza meg, vagy erre tegyen javaslatot; a hanyagokat, fegyelmezetleneket vonja felelősségre, egyetlen fegyelemsértést se nézzen el;

c) ismerje meg alárendeltjei jellemét, képességeit, tulajdonságait, magánéletét; terjedjen ki figyelme minden olyan lényeges körülményre, mely alárendeltjeinek politikai állásfoglalását vagy szolgálatának ellátását befolyásolhatja;

d) alárendeltjeit a nép, a párt tiszteletére és szeretetére, a proletárinternacionalizmusra nevelje. Nagy gondot fordítson arra, hogy alárendeltjei megismerjék a marxizmus—leninizmus tanításait; fejlessze alárendeltjei szakmai képzettségét, adja át nekik a rendőri munkában szerzett tapasztalatait;

e) nevelje alárendeltjeit a rendőri hivatás szeretetére és a szolgálati feladatukhoz esküjükhöz hű teljesítésére;

f) alárendeltjeivel szemben legyen igazságos; gondoskodjék arról, hogy alárendeltjei a képességeiknek és az adottságaiknak megfelelően vegyék ki részüket a szolgálatból;

g) személyes helytállásával mutasson példát a szolgálat ellátásában, a politikai és szakmai ismeretek elsajátításában, a fegyelmezett magatartásban, valamint a szocialista erkölcs normáinak betartásában;

h) nevelje beosztottait szocialista szellemben, alakítsa ki bennük a magas fokú erkölcsi, politikai tulajdonságokat;

i) biztosítsa mindenkor a szolgálati érdek érvényesülését; tartsa kötelességének alárendeltjei jogainak és jogos érdekeinek védelmét;

j) gondoskodjék az egészségügyi követelmények, előírások betartásáról és betartatásáról, alárendeltjeinek egészségvédelméről és kísérelje figyelemmel azok egészségügyi helyzetét;

k) alakítson ki beosztottaival eleven és szoros kapcsolatot a közös cél, a feladatok megértetése és végrehajtása érdekében;

l) gondoskodjék a rendőrségi tulajdon védelméről, rendeltetés-

szerű használatáról, a szolgálat ellátásához szükséges technikai felszerelésről, biztosítsa a körletrend betartását;

m) ismerje a vezetése alá tartozó szerv (egység, hatóság) létszámát, valamint a felszerelés és fegyverzet mennyiségét, és állapotát;

n) eltávozása esetén jelölje ki helyettesét, ha ez valamilyen okból nem történt meg, vagy (kijelölt megbízott) helyettese nincs jelen, a legmagasabb beosztású vagy a legmagasabb rendfokozatú vegye át a vezetést;

o) minden előljáró (hatóság, szerv vezetője) tartson rendszeresen kapcsolatot a helyi párt, a tanácsi, a társadalmi, gazdasági szervek, továbbá fegyveres erők, fegyveres testületek és rendészeti szervek vezetőivel.

207. A rendőr-főkapitányságok és a rendőrkapitányságok vezetői jelentkezni kötelesek az alább felsoroltaknál, ha tudomásukra jut, hogy hivatalos jelleggel hatóságuk területére érkeztek:

- az MSZMP Központi Bizottságának főtitkára,
- az Elnöki Tanács elnöke,
- a Minisztertanács elnöke,
- az MSZMP Központi Bizottságának főtitkárhelyettese és titkárai,
- az MSZMP Politikai Bizottság tagjai,
- a Minisztertanács elnökhelyettesei,
- a belügyminiszter,
- a belügyminisztériumi államtitkár,
- a belügyminiszter-helyettesek.

Az egyéb rendőri szervek vezetői akkor kötelesek jelentkezni a felsoroltaknál, ha azok kifejezetten az egységükhöz érkeztek.

Az alárendelt kötelességei

208. Az alárendelt:

- a) az előljárójának ellentmondás nélkül engedelmeskedjen;
- b) a kapott parancsot és egyéb kötelességeit a legjobb tudása szerint, maradéktalanul és időben hajtsa végre;
- c) tisztelje előljáróit és feljebbvalóit, tartsa be az udvariasság és tiszteletadás szabályait;
- d) támogassa előljáróját a fegyelem fenntartásában;
- e) gondoskodjon a rendőrségi tulajdon védelméről, a rábízott felszerelés és egyéb eszköz rendeltetésszerű használatáról, karbantartásáról;
- f) előljárójánál történő jelentkezésekor jelentse a nevét, a rendfokozatát, a szolgálati beosztását és a jelentkezés okát.

209. Az alárendelt köteles jelenteni előljárójának:

- a) szóban:
 - a feladatok, a szolgálati teendők végrehajtását akadályozó körülményeket;
 - beosztásba való kinevezését, magasabb rendfokozatba való előléptetését, kitüntetését, megdicsérését, jutalmazását, ha ezt nem a közvetlen előljáró jelenlétében közölték, illetve nem attól kapta;
 - ha más előljárótól parancsot kapott, vagy az ellenőrizte tevékenységét;
 - szabadságról bevonulását;
 - fenyítését, illetőleg annak letöltését, ha azt nem közvetlenül előljárója szabta ki;
 - intézkedéseit;
 - megbetegedését, felgyógyulását;
- b) írásban:
 - a személyi és családi körülményeiben beállott változásokat;

— ha bűncselekmény vagy szabálysértés miatt vele szemben intézkedés történt;

— a tudomására jutott bűncselekményt vagy fegyelemsértést.

210. A fentiekén kívül az alárendelt írásban jelentést akkor tegyen, ha arra parancsot kap, vagy ha az ügyben magasabb előljáró intézkedik vagy dönt.

A parancs adásának és végrehajtásának rendje, a szolgálati út

211. A parancsokat a szolgálati út betartásával kell kiadni.

212. A szolgálati út a szolgálati érintkezésnek és az ügyek intézésének az a módja, amelyen keresztül az ügy fokozatosan jut a közvetlen parancsnok és a közbeeső előljárók útján ahhoz, akinek abban döntési, parancsadási joga, illetve intézkedési, végrehajtási kötelessége van.

A rendőr bármely ügyben közvetlenül fordulhat az illetékes párt- vagy a KISZ-szervezethez, a katonai ügyészséghez.

213. A szolgálati utat be kell tartani. A felsőbb rendőri szerv, az előljáró a szolgálati út betartását indokolt esetben — ha emiatt a szolgálati érdek sérelmet nem szenved — mellőzheti. Az alárendelt a szolgálati út mellőzésével kapott parancs végrehajtását az előljárójának is jelentse.

214. A rendőr a parancs megértését „értettem” szóval jelentse.

215. Indokolt esetben az előljáró a parancs visszakérdezésével győződjék meg arról, hogy az alárendelt megértette-e. Távbeszélőn

adott parancs jogosultságáról kétség esetén visszahívással kell meggyőződni.

216. A parancsot az alárendelt ellentmondás nélkül, készségesen, kellő időben, a legjobb tudása szerint és maradéktalanul köteles végrehajtani.

217. A parancs végrehajtását a parancsot adó előjárónak jelenteni kell.

218. Ha a parancs végrehajtását elháríthatatlan akadály lehetlenné teszi, ezt a körülményt a parancsot adó előjárónak haladéktalanul jelenteni kell. Ha a rendőr kapcsolata megszakad az előjárójával, parancs hiányában az általános feladat, a jogszabályok és a belügyi rendelkezések előírásai szerint esküjéhez híven cselekedjen úgy, hogy tevékenysége az általa ismert cél elérésére irányuljon.

219. A parancs végrehajtását meg kell tagadni és erről az illetékes előjárónak azonnal jelentést kell tenni, ha a parancs:

— nyilvánvalóan ellentétben áll az esküben vállalt kötelezettségekkel;

— nyilvánvalóan törvényellenes.

220. A parancs teljesítése előtt ellenvetést az alárendelt csak akkor tehet, ha a parancs szolgálati érdeket sért, vagy a teljesítésének az előjáró előtt ismeretlen akadályai vannak. Ha az előjáró az ellenvetést nem fogadja el, a parancsot végre kell hajtani.

221. Ha a parancs teljesítését másik előjáró parancsa akadályozná, az alárendelt az előzőleg kapott parancsot köteles jelenteni. Ha az előjáró ennek ellenére utasítást ad parancsa végrehajtására, azt teljesíteni kell. Az utóbbi parancs teljesítését követően az első parancs végrehajtását meg kell kezdeni, illetve folytatni kell. Az első parancs teljesítésének elmulasztásáért, késedelmes teljesítéséért az új

parancsot adó elöljárót terheli a felelősség. Az, aki az újabb parancsot adta, értesítse erről az előző parancsot adó elöljárót. A parancs végrehajtását mindkét elöljárónak jelenteni kell.

222. A nagyobb jelentőségű parancsot az elöljáró írásban adja ki. Az írásban adott parancsot az érintett beosztottak előtt ki kell hirdetni.

A jelentkezések rendje ellenőrzés alkalmával

223. Az érkező elöljárónál a szerv vezetője, beosztottja jelentkezni köteles.

224. Az előre bejelentett ellenőrzés alkalmával az ellenőrzés alá vont szerv vezetője szolgálati öltözetben köteles jelentkezni. Felsőbb szervtől érkezett beosztottnál az ellenőrzés alá vont szerv vezetője akkor köteles jelentkezni, ha az érkező nála magasabb vagy vele azonos rendfokozatú. Ha a felsőbb szervtől érkező beosztott alacsonyabb rendfokozatú, mint az ellenőrzés alá vont szerv vezetője, az előbbi köteles jelentkezni.

225. Az ellenőrzést végző nem elöljáró csak az ellenőrzött szerv vezetője útján intézkedhet, kivéve, ha a késedelem a szolgálatra hátránnyal jár.

226. Jelentkezés alkalmával az alárendelt jelentse a vezetéknevét, a rendfokozatát és azt, amit elöljárója (feljebbvalója) tudomására akar hozni. Az alárendelt jelentése legyen rövid és lényegretörő.

227. Az alárendelt szolgálati elöljárójának tegyen jelentést, ha az adott tevékenység keretében aznap először találkoznak. A jelentéstételt az alárendelt kezdeményezze.

228. Ünnepi rendezvény, szemle vagy parancsnoki értekezlet kivételével a jelentkezéskor, a jelentéstételkor nem kell nevet, rendfokozatot, beosztást jelenteni, ha az előljáró ismeri azt, aki jelent.

Tiszteletadás

229. A tiszteletadás a fegyelem, az egymás iránti kölcsönös tisztelet, megbecsülés és udvariasság megnyilvánulása.

230. A rendőrség egyenruhát viselő tagjai találkozáskor kötelesek egymásnak tiszteletadást teljesíteni. Alárendeltek és alacsonyabb rendfokozatúak előre tisztelegjenek. Az egyenlő rendfokozatúak kölcsönösen tisztelegjenek egymásnak.

231. Az előljáró (feljebbvaló) köteles viszonzni a tiszteletadást.

232. A rendőrség egyenruhát viselő tagjai, a rendőr csapatok és egységek a Rendőrség Alaki-Karhatalmi Szabályzata előírásainak megfelelően kötelesek tiszteletadást teljesíteni.

233. A rendőrség egyenruhát viselő tagjai kötelesek kölcsönös udvariasság alapján — a rendfokozat figyelembevételével — tiszteletadást teljesíteni a néphadsereg, a határőrség, a büntetésvégrehajtás és a tűzoltóság tagjainak.

234. A tiszteletadás kötelező:

— a magyar himnusz, vagy az internacionálé éneklése, vagy játszása alatt (rendezvények keretében játszott valamely állam himnusa esetén is);

— a Magyar Népköztársaság állami zászlajának;

— a népek és hazánk szabadságáért, függetlenségéért, a társadalmi haladásért elesett magyar hazafiak és más népek harcosainak síremléke, emlékműve előtt, ha ott díszőrség áll;

— a fegyveres erők, a fegyveres testületek és a rendészeti szervek csapatzászlói előtt;

— a fegyveres erők, a fegyveres testületek és a rendészeti szervek egységei által kísért temetési menetnek.

235. A polgári ruhás rendőrök a polgári életben szokásos módon kötelesek üdvözölni egymást és a rendőrség személy szerint ismert egyenruhás tagjait. Az üdvözlést mellőzni kell, ha az a szolgálatra hátránnyal jár.

236. A szolgálati helyiségbe belépő előljárót, feljebbvalót a benn-tartózkodók — vezényszó nélkül — felállással üdvözöljék, majd a legmagasabb beosztású, rendfokozatú vagy a rangidős jelentkezék.

237. Ha a szolgálati helyiségbe, ahol magasabb beosztású előljáró van jelen, alacsonyabb beosztású előljáró érkezik, nem kell üdvözölni és jelentkezni sem kell nála.

238. A kötelező tiszteletadás szabályai — a helyzetnek megfelelően — nyilvános helyeken, közlekedési eszközökön is érvényesek.

239. Nyilvános helyen, ahol a rendőrök többször találkoznak, csak az első találkozáskor kell tiszteletadást teljesíteni.

240. Hajadonfőtt levő, vagy jobb kezének használatában akadályozott egyenruhát viselő rendőr fővetéssel köteles tiszteletadást teljesíteni.

241. Három vagy ennél több főből álló járőr (egység) esetében csak a parancsnok tisztelegjen.

242. A rendőr tan- és csapatalakulatok parancsnokai — ha felgyelmi vagy helyi viszonyok ezt indokolják — előljárójuk jóváhagyásával, az elhelyezési körleten belül a fentiektől eltérően is szabályozhatják a tiszteletadást.

243. Tisztek foglalkozásain, gyűlésein, értekezletein az előljáró érkezésekor és távozásakor „Tiszt elvtársak!” vezényszót kell adni. A vezényszóra vigyázással kell állni. Olyan összejövetelen, ahol tisztek és tiszthelyettesek vannak együtt, „Fel, vigyázz!” vezényszót kell adni.

Az előljáró (feljebbvaló) a köszöntő és az elvtársak szóval üdvözlje a jelenlevőket. Pl. „Jó reggelt (napot, estét), elvtársak!” „Viszontlátásra, elvtársak!” Az előljáró (feljebbvaló) üdvözlő szavára az alárendeltek (alacsonyabb rendfokozatúak) az „Erőt, egészséget!” vagy „Viszontlátásra!” szavakkal válaszoljanak a rendfokozat és az elvtárs szó hozzáfűzése nélkül.

244. Alárendelt vagy alacsonyabb rendfokozatú az előljárót (feljebbvalót) jelentkezés, találkozás esetén szóban nem üdvözölheti. Az előljáró vagy feljebbvaló szóbeli üdvözlésére „Erőt, egészséget!” szavakkal kell válaszolni. Elváláskor a „Viszontlátásra, elvtársak!” (elvtárs) köszöntésre „Viszontlátásra!” szóval kell válaszolni.

245. Ha az előljáró (feljebbvaló) rendőrt vagy egységet megdicsér „A dolgozó népet szolgálom!” (szolgáljuk) szavakkal kell válaszolni.

246. Egyes személyeket az előljáró (feljebbvaló) a köszöntő szóval, valamint a rendfokozat és az elvtárs szó hozzáfűzésével köszöntsen. A köszöntést és a kézfogást mindig az előljáró (feljebbvaló) kezdeményezze.

247. Tiszteletadást nem kell teljesíteni:

- rendőri intézkedés közben;
- forgalomirányításkor;
- kísérő őrszolgálat alkalmával;
- biztosító szolgálatban;
- járművezetés közben;
- mozgó járművön és mozgólépcsőn;

- műhelyben, gépkocsitelepen, laboratóriumban, gépteremben, távbeszélő és táv-gépiró központban, rádióállomáson;
- étkezéskor és az étkezésre kijelölt helyen,
- hálóteremben;
- betegszobában;
- kórteremben;
- segélyhelyen;
- színház, mozi, hangverseny, sportpálya stb. nézőterén, párt- és KISZ-rendezvényeken;
- karhatalmi gyakorlaton és menetközben tartott pihenő alatt;
- lövészet idején, a tűzszakaszon, a tüzelőállásban és a célterületen (nem vonatkozik a pihenőhelyen levőkre);
- közhasználatú járműre történő le- és felszállás közben;
- közúti gyalogátkelőhelyen történő áthaladás közben.

A fenti esetekben — ahol annak előfeltételei megvannak — az érkező előjárónak a jelenlevők parancsnoka (rangidős), illetve az ügyeleti szolgálatot ellátó — vezénylés nélkül — tegyen jelentést. Az előjáró köszöntő szavaira a jelenlevők kötelesek válaszolni.

Eljárás a rendőrséget vagy rendőrt ért hatóság vagy hivatalos személy megsértése esetén

248. A hatóság vagy hivatalos személy megsértése vétségét a Büntető Törvénykönyv határozza meg.

249. A rendőr jelentse előjárójának, ha tudomást szerez arról, hogy a rendőrség vagy a rendőrség tagja sérelmére hatóság vagy

hivatalos személy megsértése vétségét követték el. A jelentést a sértett rendőrnek is tudomására kell hozni.

250. A fenti bűncselekmény miatt a büntető feljelentés megtételére jogosult:

- a) a belügyminiszter, ha
 - a rendőrséget vagy annak személyi állományát,
- b) a belügyminisztériumi államtitkár és a belügyminiszter-helyettesek, ha
 - közvetlen alárendelt szervét, annak vezetőjét vagy beosztottját,
 - a rendőr-főkapitányságot vagy annak vezetőjét,
- c) a rendőr-főkapitányság vezetője, ha
 - alárendelt szervét, annak vezetőjét vagy beosztottját érte sérelem.

251. A rendőrséget vagy a rendőrt ért hatóság vagy hivatalos személy megsértésének szabálysértése esetén, a feljelentés megtételére csak az érintett rendőrhatalóság vezetője, illetőleg az egyéb rendőri szerveknél a sértett rendőr közvetlen felettese jogosult.

252. A büntető, illetőleg szabálysértési feljelentés megtételére a javaslatot szolgálati úton kell a feljelentésre jogosult előjáróhoz felterjeszteni.

A rendőr titoktartási kötelezettsége

253. Titoktartási kötelezettségen a rendőrnek szolgálatból eredő vagy egyéb úton tudomására jutott olyan adatok, tények továbbadásának tilalmát értjük, amelyek államtitkot vagy szolgálati titkot képeznek.

254. A Büntető Törvénykönyv az államtitok és a szolgálati titok fogalmát az alábbiakban állapítja meg:

„(1) Államtitok minden olyan adat, amelynek illetéktelen személy tudomására jutása a Magyar Népköztársaság biztonságát vagy más fontos érdekét veszélyezteti.

(2) Minden esetben államtitok a jogszabály vagy a jogszabályon alapuló rendelkezés által annak nyilvánított adat.

(3) Szolgálati titok az állami szervre, társadalmi szervezetre vagy szervezetkezetre, úgyszintén ezek működésére vonatkozó minden olyan adat, amelynek illetéktelen személy tudomására jutása az állami szerv, a társadalmi szervezet vagy a szervezetkezeti zavartalan működését, illetve az államigazgatás, a honvédelem, az igazságszolgáltatás vagy a gazdálkodás rendjét veszélyezteti.”

255. A rendőr a tudomására jutott államtitkot és szolgálati titkot csak az arra illetékes rendőrnek, előljárónak hozhatja tudomására.

256. A kötelező titoktartás megsértésének minősül az államtitok és szolgálati titok jogosulatlan megszerzése, felhasználása, illetéktelen személy részére hozzáférhetővé, illetve az illetékes részére hozzáférhetetlenné tétele.

257. A titoktartási kötelezettség megköveteli, hogy a titkosnak minősített ügyet, adatot, tényt csak olyan helyen és módon tárgyalják meg, hogy az illetéktelen tudomására ne jusson. A hivatalos közlés vagy nyilatkozat ne veszélyeztesse a rendőri munka eredményességét, ne eredményezze a titkosság megsértését.

258. A titoktartás kötelezettsége alól felmentést adhat a rendőrség szervezési, létszám, felszerelési viszonyaira, a titkos utasításokban foglaltakra:

a) a belügyminiszter,

— a Belügyminisztériumra, valamint alárendelt szervére,

b) a belügyminisztériumi államtitkár és a belügyminiszter-helyettes

— a közvetlenül alárendelt szervére,

— a rendőr-főkapitányságok egészére és a BM Forradalmi Rendőri Ezredre,

c) a rendőr-főkapitányság vezetője, a BM Forradalmi Rendőri Ezred parancsnoka,

— a közvetlenül alárendelt szervére.

259. Nem szükséges a titoktartási kötelezettség alól felmentést kérni és adni, ha a rendőrtől ügyészség, bíróság vagy más hatóság a rendőri intézkedésre vonatkozó olyan adatokat, tényeket kér, amelyeket rendőri jelentés vagy egyéb irat formájában az illető hatóság megkapott.

260. A rendőrt leszerelése után is köti a titoktartási kötelezettség.

Kiképzés, önképzés

261. A kiképzés és önképzés során a rendőr a szolgálat ellátásához az esküben vállalt kötelezettsége teljesítéséhez szükséges politikai és szakmai képzettséget, általános műveltséget és fizikai erőnlétet szerezze meg.

262. A rendőr a szükséges szolgálati alapképzettséget próbaidős vizsgára, továbbá alapismereti vizsgára történő felkészülés során, illetve rendőriskolán szerezze meg. A képzettség további növelése a Tanulmányi Munka Szabályzatában meghatározott politikai és szakmai iskolákban folytatott tanulmányok elvégzése útján történik.

263. Az előljáró kötelessége, hogy alárendeltjét képzettsége állan-

dó növelésére, fizikai képességeinek fokozására ösztönözze. A rendőr a Belügyminisztériumon kívüli oktatásban, ha az szolgálati időkedvezmény vagy szabadság biztosításával jár, csak az illetékes előljáró engedélyével vehet részt. Egyéb esetben a részvételét köteles előljárójának jelenteni.

264. Az alárendelt tanulmányi eredményeit félévenként köteles előljárójának jelenteni.

A rendőr nyilvános szereplése

265. A rendőr rendszeresen vagy időszakosan megjelenő lapoknak vagy más sajtótermékeknek nem lehet engedély nélkül szerkesztője, belső vagy külső munkatársa. Ilyen sajtótermék részére rendőri kérdéseket tárgyaló cikket csak előzetes *engedéllyel* írhat. E tilalom nem vonatkozik a Belügyminisztérium által kiadott sajtótermékekre.

266. Rendőri vonatkozású kérdéseket tárgyaló irodalmi művet (könyv, füzet stb.) a rendőr csak előzetes engedéllyel jelentethet meg. Ezeken a műveken a szerző nevét, rendfokozatát fel kell tüntetni. A kiadásra szánt mű kéziratát az engedélyezés végett a kiadási kérelemhez csatolni kell.

267. A rendőr engedély nélkül közölheti, illetve kiadhatja a nem rendőri vonatkozású:

- szépirodalmi (versek, elbeszélések, útleírás stb.), tudományos, sporttal foglalkozó műveit és képzőművészeti alkotásait,
 - politikai jellegű kérdéseket tárgyaló irodalmi termékeit,
- a rendőri állására való utalás nélkül.

268. A fegyveres erők, más fegyveres testületek és a rendészeti

szervek lapjaiban a rendőr irodalmi és más művészeti termékeit közzéteheti. Ha a közlemény rendőri vonatkozású, a közzétételhez előzetes engedély szükséges.

269. A rendőr tudományos, irodalmi vagy más művészeti termékeinek külföldre történő kiviteléhez vagy kiküldéséhez engedélyt kell kérni.

270. Tilos a rendőri jelleg feltüntetésével vagy erre való hivatkozással sajtóban vagy más módon hirdetéseket közzétenni. A rendőr előljárójának köteles jelenteni, ha írói (művészi) álnevet használ.

271. A rendőr a rádióban vagy a televízióban rendőri kérdéseket tárgyaló előadást csak előzetes engedéllyel tarthat. A közlésre szánt mű kéziratát engedélyezés végett a felterjesztett kérelemhez csatolni kell.

272. Politikai, tudományos, szépirodalmi és sport témájú előadásokat a rádióban vagy televízióban engedély nélkül lehet tartani, a rendőri állásra való utalás nélkül.

273. Helyi rádió, televízió, sajtó részére, helyi rendőri vonatkozású tájékoztatást a rendőr-főkapitányság vezetője vagy az általa megbízott személy adhat.

274. A rendőri vonatkozású műsorszámokban az előadó, illetve a szerző neve és rendfokozata közölhető.

275. Kulturális és egyéb ilyen jellegű műsorokon egyenruhában történő nyilvános fellépéshez engedélyt kell kérni.

276. Sajtó, rádió, televízió, propaganda előadásokon stb. tilos rendőrségi ügyeket a fegyelmet, a titoktartást vagy a rendőrség érdekeit sértő módon tárgyalni.

277. Az engedélyezés részletes szabályozását a BM Sajtóosztályról és a Belügyminisztérium tájékoztató- és propaganda tevékenységéről szóló rendelkezés tartalmazza.

Lőfegyvertartás

278. A lőfegyver tartása és használata hozzáértést, meggondoltságot, körültekintést, figyelmet és felelősségérzetet követel.

279. Lőfegyvert, lőszert — szolgálati lőfegyveren kívül — a rendőr az arra vonatkozó rendelkezések szerint, csak külön lőfegyvertartási engedély alapján tarthat.

Házasságkötés

280. A rendőrnek házasságkötéshez a hozzájárulást a hatásköri lista alapján illetékes elöljárójától — az e célra rendszeresített nyomtatványon kell kérnie. A kérelemhez csatolnia kell a leendő házastárs részletes önéletrajzát is.

281. A házasságkötési hozzájárulás érvényessége hat hónap után lejár. Ha a házasságkötés nem történt meg, a kérelmező a hozzájárulást köteles elöljárójának visszaadni.

282. Azt a rendőrt, aki hozzájárulás nélkül köt házasságot, vagy olyan személlyel él élettársi viszonyban, akivel a házasságkötés iránti kérelmét elutasítanak, felelősségre kell vonni. Súlyosabb esetben a szolgálati viszonyát meg kell szüntetni.

283. A rendőr házasságkötésével kapcsolatos előírásokat a Személyzeti Munka Szabályzata határozza meg.

284. Az élettársi kapcsolat létesítésére a házasságkötésre vonatkozó szabályokat és eljárást kell alkalmazni.

Ajándék, jutalom elfogadása

285. A rendőrnek — az előjárói jutalmazáson kívül — tilos a szolgálati magatartásával vagy tevékenységével kapcsolatban ajándékot, jutalmat, kedvezményt vagy más előnyt elfogadni.

286. Ajándéknak kell tekinteni azokat a szolgáltatásokat is, amelyekért a rendőr aránytalanul csekély értékű ellenszolgáltatást nyújtott. Az ajándék fogalma alá nemcsak tárgyak tartoznak. Ide sorolhatók a pénzértékkel bíró vagy nem bíró szolgáltatások is.

287. Jutalomnak és ajándéknak a rendőr családtagja által való elfogadása — ha a rendőr hivatásával, rendőri szolgálatának teljesítésével kapcsolatba hozható — ugyanolyan elbírálás alá esik, mint ha azt a rendőr fogadta volna el.

288. Az ajándék, a jutalom, az ingyenes ellátás vagy általában bármiféle kedvezmény elfogadásának tilalma nemcsak a rendőrrre terjed ki, hanem a rendőri szervekre is.

289. Hatóságtól, intézménytől, szervezettől a rendőr csak az illetékes előjáró engedélye alapján fogadhat el jutalmat vagy ajándékot.

Másodállás és mellékfoglalkozás

290. A rendőr másodállást, mellékfoglalkozást és munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyt csak engedéllyel, az arra vonatkozó rendelkezésekben meghatározottak szerint vállalhat, illetve létesíthet.

Megbetegedés alkalmával követendő eljárás

291. A rendőr megbetegedése (balesete) esetén a BM területileg illetékes orvosához köteles fordulni. Ha az adott helységben BM-orvos nincs, vagy a rendőr lakáson fekvő beteg, az állami egészségügyi szolgálat orvosa is igénybe vehető.

292. A rendőr megbetegedése, egészségügyi felmentése esetén haladéktalanul köteles megbetegedését előjárójának jelenteni, az orvosi felmentési javaslatot pedig engedélyezés céljából bemutatni. Ha fekvőbeteg, illetőleg állapota akadályozza jelentési kötelezettségében, arról családtagja vagy más útján köteles gondoskodni.

293. A rendőr megbetegedése (balesete) esetén köteles az orvosi előírások szerint eljárni és hatékony gyógykezelés érdekében az előírt gyógymódokat alkalmazni.

294. Az egészségügyi ellátással kapcsolatos részletes rendelkezéseket a Belügyminisztérium Egészségügyi Szabályzata határozza meg.

Öltözködés és felszerelés

295. A rendőr rendfokozatra, beosztásra és ruházati alapellátási normatípusba sorolásra tekintet nélkül köteles az „Öltözködési Szabályzat”-ban foglalt előírásokat betartani. Az egyenruhás rendőrök az egyenruhához illő ékszert, divatékszert viselhetnek.

296. A rendőr legyen mindig tiszta, ápolt. A férfiak haja olyan rövid legyen, hogy a sapka szegélyétől lefelé haladva fokozatosan csökkenjen a haj és a nyak érintkezéséig.

297. A rendőr szakállt nem, de ápolt bajuszt viselhet. Oldalszállá a fül közepével egymagasságig terjedhet.

298. A lakott területen gyalogosan (kerékpáron) haladó és közhasználatú járművön utazó rendőrnek tilos a sapkáját levenni, valamint az öltözetén bármilyen könnyítést alkalmazni.

299. Vonaton, távolsági autóbuszon, hajón, repülőgépen utazó rendőr sapkáját, zubbonyát (köpenyét) levetheti, zárt fülkében az öltözködési előírásoknak megfelelően könnyíthet ruházatán, az onnan való távozása előtt a ruházatát rendbe kell hoznia. Ha a fülkében előljáró (feljebbvaló) tartózkodik vagy lép be, az öltözetének könnyítésére, illetve a könnyítés fenntartására engedélyt kell kérni.

300. A nem szolgálati személygépkocsit vezető rendőr, továbbá a gépkocsiban tartózkodó rendőrök sapkájukat levethetik, a kultúrált külső fenntartása mellett könnyíthetnek öltözőkükön, de a gépkocsiból csak a könnyítés megszüntetése után léphetnek ki.

301. A rendőr szolgálatának ellátása során a feladatának megfelelő, rendszeresített fegyverzetet és felszerelést köteles magánál hordani. A szolgálatnak megfelelő fegyverzetet és felszerelést az előljáró határozza meg.

Állomáshely elhagyása

302. Állomáshelyen a szolgálati hely székhelyét — Budapesten a főváros államigazgatási területét — kell érteni, amelyet a rendőr csak parancs vagy engedély alapján hagyhat el.

303. Ha az állomáshely elhagyásának tartama a három napot nem haladja meg, az engedélyezés szóban (telefonon) történik, azon túl mindig írásban.

304. Az állomáshely területén kívül lakó rendőrnek az állomáshely elhagyását a lakóhelyre történő utazás céljából állandó jelleggel, egyéb célból esetenként kell engedélyezni.

A lakóhelye szerinti település elhagyásához is engedély szükséges.

305. A működési terület elhagyását a szabadság engedélyezésére jogosult előljáró engedélyezheti.

306. Az eltávozást engedélyező előljáró gondoskodik az állomáshelyen kívül tartózkodók nyilvántartásáról (mikortól meddig, hol tartózkodik).

Körletrend

307. A körlet a rendőri szervek elhelyezésére szolgáló épület, és rendőri szállás a hozzájuk tartozó udvarokkal, kertekkel, létesítményekkel együtt.

308. A rendőrhatalóság, őrs, alosztály, illetve más rendőri szerv vezetője, parancsnoka (egyben a körletparancsnok) felelős a körlet rendjéért, a körletben elhelyezett személyek fegyelméért. Ha a körletben több azonos szintű szerv van elhelyezve, a körletparancsnokot a közös előljáró jelöli ki. A körletparancsnoki teendőket alacso-

nyabb beosztású parancsnokra át lehet ruházni, és ezt parancsban kell közölni.

309. A körletben az állományt úgy kell beosztani, hogy az ott elhelyezettek részére biztosítva legyen a szabad mozgás és a szükséges légköbméter.

310. A körletben a női szállást, öltözőt és pihenőt a férfiakétól elkülönítve kell kialakítani.

311. A körletben a körletparancsnok állapítja meg a rend és biztonság szabályait. A körletrendet ki kell függeszteni, kivéve, ha ott polgári személyek is megjelennek.

312. A körlet utcai homlokzatára — megfelelő magasságban — látható helyen a rendőrhatalóság vagy a rendőri szerv megjelölését tartalmazó, a Magyar Népköztársaság címerével ellátott, központi-lag kiadott táblát kell kifüggeszteni. Sötétedéskor kellően meg kell világítani.

313. Minden önálló körletnek, vörös, nemzetiszínű és gyászlobogóval kell rendelkeznie. Az épület fellobogózásáról az alkalomnak megfelelően a körletparancsnok intézkedik.

314. A körletparancsnok köteles elkészíteni a körletvédelmi tervet, amelyet felsőbb szerv hagy jóvá.

315. Tilos tűzveszélyes helyeken a dohányzás és a nyílt láng használata. Ezt táblával kell jelezni. A tűzoltás rendjét a körletparancsnok készítteti el és hagyja jóvá.

A tűzoltáshoz szükséges felszerelést az előírt helyen állandóan használható állapotban kell tartani. A körletparancsnok rendszeresen ellenőrizzé a tűzrendészeti szabályok ismeretét, valamint a tűzoltó felszerelés állapotát.

316. A körletet kívül és belül meg kell világítani.

317. Minden rendőr felelős a körlet rendeltetésszerű használatáért, a berendezési és a leltári tárgyak épségéért, az iratok megfelelő kezeléséért és őrzéséért.

318. A körletben elhelyezett valamennyi rendőr köteles a tisztaságot és a rendet fenntartani.

319. Tilos az épületnek és tartozékainak megrongálása. Nem szabad olyan gyakorlatot, tevékenységet végezni, amely az épületben kárt okoz. Vétkes magatartással okozott kár esetén a károkozót kártérítési kötelezettség terheli, és fegyelmileg is felelősségre lehet vonni.

320. Tilos a szolgálati helyiségben szeszes italt tartani, fogyasztani, szerencsejátékot űzni.

321. A körletrend betartását a körletparancsnok vagy az általa megbízott rendőr éjjel és nappal rendszeresen ellenőrizze.

322. Női körletben férfi előljáró csak előzetes bejelentés után, a megjelölt időben folytathat ellenőrzést.

323. A körlet kapuját — ha felállított őr nincs — a hivatalos időn túl a vezető által meghatározott időben, de legkésőbb 20 — a rendőri szállás kapuját 22 — órától zárva kell tartani. A körlet főbejáratának kapujára csengőberendezést kell felszerelni, és állandóan használható állapotban kell tartani.

324. A körletben idegen hivatalos személy hivatalos ténykedést csak a körletparancsnok tudtával és engedélyével, az ő vagy megbízottja jelenlétében fogatosíthat.

325. A rendőrök elhelyezésére szolgáló összes helyiségben, ahol két vagy több személy van elhelyezve, parancsnokot kell kijelölni. A parancsnok felelős a helyiségben a fegyelemért, a rendért és tisztaságért. Ebben a tekintetben az ott elhelyezetteknek előljárója.

1.11. Minder als 1000 Personen, die in der Gemeinde wohnen, sind in der Gemeinde wohnhaft.

1.12. Minder als 1000 Personen, die in der Gemeinde wohnen, sind in der Gemeinde wohnhaft.

1.13. Minder als 1000 Personen, die in der Gemeinde wohnen, sind in der Gemeinde wohnhaft.

1.14. Minder als 1000 Personen, die in der Gemeinde wohnen, sind in der Gemeinde wohnhaft.

1.15. Minder als 1000 Personen, die in der Gemeinde wohnen, sind in der Gemeinde wohnhaft.

1.16. Minder als 1000 Personen, die in der Gemeinde wohnen, sind in der Gemeinde wohnhaft.

1.17. Minder als 1000 Personen, die in der Gemeinde wohnen, sind in der Gemeinde wohnhaft.

1.18. Minder als 1000 Personen, die in der Gemeinde wohnen, sind in der Gemeinde wohnhaft.

1.19. Minder als 1000 Personen, die in der Gemeinde wohnen, sind in der Gemeinde wohnhaft.

IV. RÉSZ

SZOLGÁLATI JOGOK ÉS KÖTELESSÉGEK

Egyetemes választási jog

327. A választás az Államok köztársaságában minden választásra jogosult polgár által egyenlő és egykorú módon egy személyt, jogot vagy szervezetet választani, és jelölésétől, és jelöltétől választani lehet. A választás eredménye a választási törvény szerinti eljárás alapján a választási bizottság által megállapított.

Fegyverviselési jog

328. A fegyverviselési jog az Államok köztársaságában minden választásra jogosult polgár által egyenlő és egykorú módon egy személyt, jogot vagy szervezetet választani, és jelölésétől, és jelöltétől választani lehet. A választás eredménye a választási törvény szerinti eljárás alapján a választási bizottság által megállapított.

329. A fegyverviselési jog az Államok köztársaságában minden választásra jogosult polgár által egyenlő és egykorú módon egy személyt, jogot vagy szervezetet választani, és jelölésétől, és jelöltétől választani lehet. A választás eredménye a választási törvény szerinti eljárás alapján a választási bizottság által megállapított.

1. RÉSZ

SZOLGÁLATI JOGOK ÉS KÖTELESSÉGEK

33

SZOLGÁLATI JOGOK

Büntetőjogi védelem

326. A rendőr jogszerű szolgálati eljárása során hivatalos személynek minősül, fokozott büntetőjogi védelem illeti meg és fokozott büntetőjogi felelősség terheli.

Egyenruha-viselési jog

327. A rendőr az „Öltözködési Szabályzat”-ban előírtak szerint jogosult viselni a részére rendszeresített egyenruhát. Joga van a normák szerinti ruházatra és felszerelésre. A nyugállományba helyezett rendőr egyenruha-viselési jogát az 1971. évi 10. számú tvr. 47. §-ának (2) és (4) bekezdése szabályozza.

Fegyverviselési jog

328. A rendőr jogosult szolgálati fegyver viselésére, ezt a jogosultságot a szolgálati igazolvány tartalmazza.

329. A szolgálati lőfegyver a rendőr felszerelésének legfontosabb tárgya, amelynek gondos karbantartása és megőrzése minden rend-

örnek elsőrendű feladata. Egyes esetekben az előjáró elrendelheti a szolgálat lőfegyver nélküli ellátását.

330. A szolgálati lőfegyverek és lőszerkezelését, tárolását az e tárgyban kiadott jogszabályok és belügyi rendelkezések szerint kell végezni. A rendőr lőfegyverének meghibásodását haladéktalanul jelentse.

331. A rendőr szolgálati lőfegyverét (pisztoly) szolgálton kívül is magánál tarthatja, a lakására hazaviheti. Lőfegyverét a lakásban üritve és biztosítva, biztonságos, mások által hozzá nem férhető helyen, elzárva tartsa.

332. Az előjáró indokolt esetben a lőfegyvert ideiglenesen bevonhatja, vagy megtilthatja a hazavitelét.

333. A rendőr a szolgálati lőfegyver és lőszer elvesztését haladéktalanul jelentse az előjárójának. Felkutatására haladéktalanul intézkedni kell. Az elvesztés körülményeitől függően fegyelmi vagy büntető eljárást kell indítani.

Illetményhez való jog

334. A rendőrt a rendfokozatának, szolgálati idejének és beosztásának megfelelő illetmény illeti meg. Illetményéből levonást, visszatartást csak az erre vonatkozó jogszabályok rendelkezései, vagy azok alapján hozott határozat szerint lehet eszközölni.

335. Nem jár illetmény a szolgálatból való igazolatlan távollét idejére.

Pihenéshez való jog

336. A rendőrt a szolgálatának letöltése után a belügyi rendelkezésekben meghatározott mértékű szabadidő, heti pihenő nap, szolgálatmentes ünnepnap és szabadnap illeti meg.

337. A rendőrt a belügyi rendelkezésekben előírt tartamú szabadság illeti meg, amelyet az előjáró engedélyez.

Egészségügyi ellátásra való jog

338. A rendőrt — a társadalombiztosítási szabályoknak megfelelően — ingyenes orvosi vizsgálat, szükséges mértékű kórházi ellátás és mentőszállítás illeti meg.

339. A rendőr részére a társadalombiztosítási jogszabályokban foglalt keresőképtelenségi okok esetén — orvosi javaslat alapján — egészségügyi szabadság engedélyezhető. A belügyi vagy szükség esetén más orvos által javasolt egészségügyi szabadságot — ha rendkívüli szolgálati érdekekkel nem ütközik — az illetékes előjárónak engedélyeznie kell.

Az egészségügyi szabadság rendkívül fontos szolgálati érdek esetén is csak átmenetileg és csupán akkor halasztható el, ha az a rendőr egészségi állapotát nem veszélyezteti. A rendkívüli szolgálati körülmények megszűntével az egészségügyi szabadságot, illetőleg annak hátralevő részét azonnal ki kell adni.

340. Az egészségügyi szabadság — a kórházi, gyógyintézeti ápolás időtartamát is beleszámítva — a felgyógyulásig, illetőleg a végső fogyatékoság kialakulásáig jár.

341. Ha az egészségügyi szabadságot, illetve a kórházba, gyógyintézetbe való beutalást nem a szolgálati hely szerint illetékes BM-orvos javasolta, úgy a parancsnokok kötelesek az illetékes BM-orvost értesíteni.

342. Az egészségügyi szabadság az évi rendes szabadságba nem számítható be. A megállapított szabadság idejét a rendőr betegsége (egészségügyi szabadsága) miatt módosítani, illetve csökkenteni nem szabad. Ha a szabadságon levő rendőr betegszik meg, a szabadságát meg kell szakítani és betegszabadságon levőnek kell tekinteni.

343. A rendőrnőt a jogszabályban meghatározott esetekben és feltételek mellett szülési szabadság illeti meg.

344. Ha a rendőrt olyan baleset éri vagy olyan jellegű megbetegedésben szenved, amely a szolgálattal összefüggő tevékenység kifejtése közben következett be, és ebből adódóan a munkaképesség-csökkenése a 15%-ot meghaladja, az erre vonatkozó rendelkezés alapján baleseti járaték illeti meg.

345. A rendőrt orvosi felülvizsgálati eljárás alá kell vonni, ha:
— betegsége (balesete) egészségi állapotában olyan végleges fogyatkozást hozott létre, melynek következtében beosztásának ellátására alkalmatlan,

— egészségi állapota miatt a szolgálatilag illetékes parancsnok, vagy a területileg illetékes BM-orvos, vagy a BM-egészségügyi intézet azt szükségesnek tartja,

— a felülvizsgálatra rendelést az érintett személy maga kéri azzal, hogy a beosztásával járó feladatokra magát az egészségi állapota miatt alkalmatlannak tartja.

346. A felülvizsgálatot elrendelő előjáró (parancsnok) a jogerős felülvizsgálati határozat alapján a szükséges intézkedéseket a határozat kihirdetésétől számított 30 napon belül köteles megtenni.

Kártérítéshez való jog

347. A rendőrt a szolgálati viszonyából eredő vagy az azzal összefüggésben keletkezett kára esetén — a külön jogszabályban meghatározottak szerint — kártérítés illeti meg.

Nyugellátásra való jog

348. A rendőr a szolgálati évektől és életkortól függően szolgálati, egészségromlás esetén rokkantsági nyugellátásra jogosult az arra vonatkozó jogszabályok szerint.

Kérelemre és panaszra való jog

349. A rendőr szolgálati és magánügyében mindig a közvetlen előjárójához forduljon, és csak annak tudtával intézzon kérést a magasabb előjárójához.

350. A kérelmet a közbeeső előjáró minden esetben köteles a döntésre hivatott előjáróhoz felterjesztetni, azt visszatartani semmilyen körülmények között sem szabad.

351. Az előjáró hallgassa meg az alárendeltje kérelmét, és azzal a körülményekkel intézze el, amelyet az alárendeltéről való köteles gondoskodás tőle megkíván. A kérelem ügyében tett intézkedésről az alárendeltjét értesítse.

352. A rendőr panasztételre jogosult, ha őt más rendőr részéről sérelem éri.

353. A panaszt szolgálati úton kell benyújtani. A szolgálati utat meg lehet kerülni, ha a panasz a közvetlen előljáró ellen irányul. A katonai ügyészséghez a szolgálati út betartása nélkül lehet panaszt tenni.

354. A panaszt szóban vagy írásban lehet megtenni. A szóban tett panaszt — ha az ügy jellege megkívánja, vagy további intézkedést igényel — jegyzőkönyvbe kell foglalni. Csoportosan vagy mások nevében panaszt tenni tilos.

355. A beadott kérelmet vagy panaszt a közbeeső előljárók állásfoglalásuk csatolásával haladéktalanul kötelesek felterjeszteni az elbírálásra jogosult vezetőhöz. Az elbírálásra jogosult előljáró köteles azt harminc napon belül kivizsgálni, és érdemben dönteni. Indokolt esetben az előljáró a vizsgálati időt egy hónappal meghosszabbíthatja. A vizsgálat eredményéről a panasztevőt írásban vagy szóban értesíteni kell. A szóbeli értesítést jegyzőkönyvbe kell foglalni.

356. Az alaptalan és a jogtalan panaszt indokolással el kell utasítani. A tudatosan valótlan panaszt tevőt felelősségre kell vonni.

357. Azt a vezetőt, aki a panaszossal szemben hátrányos megkülönböztetést vagy megtorlást alkalmaz — ha a cselekménye súlyosabb elbírálás alá nem esik —, fegyelmi úton felelősségre kell vonni.

358. A kiszabott fegyelmi fenyítés ellen panasz esetén a Fegyelmi Szabályzat szerint kell eljárni.

359. A rendőr a kérelmével vagy a panaszával — a szolgálati út megtartásával — fordulhat a belügyminiszterhez, belügyminisztériumi államtitkárhoz, vagy a belügyminiszter-helyetteshez. A közbeeső előljáró a kérelmet vagy panaszt állásfoglalásának csatolásával köteles haladéktalanul felterjeszteni.

SZOLGÁLATI KÖTELESSÉGEK

A szolgálati fellépés kötelezettsége

360. A közrend és a közbiztonság megsértése vagy veszélyeztetése esetén a rendőr jogosult és köteles bárkivel szemben szolgálatilag fellépni. A rendőr szolgálaton kívül is jogosult és köteles fellépni, ha szolgálatban levő rendőr nincs jelen, vagy szolgálatban levő rendőrt intézkedésében segíteni kell.

A szolgálati fellépés módja

361. A rendőr az intézkedésének megkezdése előtt, illetve annak befejeztével tisztelegjen, és a napszaknak megfelelően köszönjön.

362. A rendőr a szolgálati fellépése során legyen bátor, határozott, körültekintő és udvarias. Kerülje a feltűnést, tartsa be a törvényességet.

363. Ha intézkedése során az első felszólításnak nincs meg a kellő eredménye, az intézkedő rendőr használja a „Törvény nevében!” figyelmeztetést, és helyezze kilátásba szigorúbb rendszabályok (személyes szabadságot korlátozó intézkedés, kényszerítő eszköz) foganatosítását.

364. A rendőr alapos körültekintéssel járjon el éjszaka, lakatlan területen, államhatár mentén, ismeretlen, gyanús vagy ittas személyekkel szemben foganatosított intézkedés alkalmával. Akadályozza meg, hogy lefegyverezzék, figyelmét a szolgálati ténykedéstől elvonják, vagy lekötöttségét bűncselekmény elkövetésére használják fel.

365. Ha a rendőr az intézkedését nem tudja eredményesen lefolytatni, kérjen segítséget az illetékes rendőri szervtől, illetve a parancsnokától vagy vegye igénybe a fegyveres erők, a fegyveres testületek, a rendészeti szervek tagjainak, az állampolgároknak a segítségét.

366. Ha a rendőr szolgálati kötelességét önhibájából nem teljesíti vagy jogait túllépi, a Fegyelmi Szabályzat, illetve a Büntető Törvénykönyv alapján felelősségre kell vonni.

A rendőrséghez tartozás igazolása

367. Az egyenruhás intézkedő rendőrt az egyenruhája igazolja. Köteles azonban annak kívánságára, akivel szemben intézkedett — az intézkedés befejezése után — a nevét, a rendfokozatát és a szolgálati helyét közölni, illetve kérésére a rendőrigazolványát megmutatni.

368. A polgári ruhában levő rendőr köteles az intézkedés előtt rendőr mivoltát felfedni, a rendőrigazolványát felmutatni.

Belépés közintézménybe, magánlakásba, állami és társadalmi szervezetek helyiségeibe

369. Hivatal épületébe, vállalat területére, nyilvános vagy a közönség befogadására szolgáló, illetőleg a közönség részére nyitva álló helyiségbe vagy területre, valamint magánlakásba a rendőr a bűncselekményt elkövető üldözése és elfogása, valamint a bűncselekmény megszakítása érdekében felhívásra és segélykiáltásra, továbbá a lakcímbeljelentési szabályok megtartásának ellenőrzése céljából bármikor beléphet.

370. A rendőr a bűncselekményt elkövető üldözése és elfogása, valamint a bűncselekmény megszakítása érdekében is csak külön engedély alapján léphet be:

- az MSZMP Központi Bizottsága, a budapesti, a megyei pártbizottságok helyiségeibe;
- az Országgyűlés, az Elnöki Tanács, a Minisztertanács hivatali helyiségeibe;
- a Honvédelmi Minisztériumba, a Külügyminisztériumba;
- a fegyveres erők laktanyáiba és zárt objektumaiba;
- a Munkásőrség Országos Parancsnokság épületébe;
- az IM Büntetésvégrehajtás Országos Parancsnokság épületébe és a büntetésvégrehajtási intézetekbe;
- a hazánkban ideiglenesen állomásozó szovjet csapatok épületeibe, laktanyáiba és az általuk őrzött objektumokba.

371. Külön belépési engedély adására jogosult személyen az állami vagy társadalmi szerv vezetőjét, illetőleg megbízottját, a fegyveres erők és testületek épületparancsnokait (helyetteseit) kell érteni.

372. A rendőr a más rendőrhatalóság működési területén végrehajtandó szolgálati tevékenységét előzetesen jelentse az érintett rendőri szerv vezetőjének. Halasztást nem tűrő esetben utólag tegyen jelentést.

SZEMÉLYI SZABADSÁGOT NEM KORLÁTOZÓ SZOLGÁLATI KÖTELESSÉGEK

Felvilágosítás

373. A rendőr kötelessége a hozzáfordulóknak, az államtitok és a szolgálati titok megőrzése mellett a szükséges felvilágosítást megadni.

Segítségnyújtás

374. A rendőr az arra rászorulóknak köteles segítséget nyújtani, a vakokat, az egyéb testi fogyatékoságban szenvedőket, a gyermekeket és más rászorultakat a közlekedésben támogatni.

A rendőr tevékenysége szabálysértés észlelése esetén

375. A rendőr szabálysértés esetén figyelmeztetést alkalmaz, vagy a helyszínen bírságol, vagy feljelentést tesz. Joga van a rendszeresített eszközök alkalmazására (alkoholszonda, fényképezés stb.).

Figyelmeztetés

376. A figyelmeztetés olyan intézkedés, amit a rendőrnek szabálysértés, illetve kisebb jelentőségű rendzavaró cselekmények megelőzése vagy elkövetése esetén kell alkalmazni. A figyelmeztetés legyen határozott, udvarias.

377. Ha a rendőr — jogi védelme vagy a közrend és közbiztonság érdekében — szükségesnek tartja, a figyelmeztetést jegyezze fel a hely, idő, személy és ok megjelölésével s jelentse előjárójának.

378. Az intézkedést eltávozhat szóval kell befejezni. Ha a figyelmeztetés nem vezet eredményre, úgy egyéb, a szabályzatban meghatározott intézkedést kell foganatosítani.

Helyszíni bírságolás

379. A helyszíni bírságolással megbízott rendőr a jogszabályokban meghatározott esetekben és keretek között a helyszínen pénzbírságot szabhat ki.

Igazoltatás

380. A rendőr jogosult és köteles igazoltatni azt a személyt, akinek igazoltatása — személyazonosságának megállapítása érdekében — szükséges.

A rendőr bűncselekmény és szabálysértés elkövetésének gyanúja esetén járművet, csomagot átvizsgálhat. A közrend és a közbizton-

ság megsértése vagy veszélyeztetése esetén a rendőr adatokról, tényekről az állampolgároktól felvilágosítást kérhet.

381. Az igazoltatás során a rendőr kérje el az igazoltatott személy személyi igazolványát (egyéb személyazonosságot igazoló okmányt), utána szólítsa fel adatainak bemondására, ezt az okmányból ellenőrizze. Ha az igazoltatott személy gyanús vagy az okmány valóságára kétséges, a bejegyzett adatok alapján tegyen fel ellenőrző kérdéseket. Ha a körülmények indokolják, ellenőrizni kell az igazoltatott személy adatait a „körözési anyagokban” és a „Névmutatóban”.

382. Az igazoltatás során meg kell állapítani az igazoltatott személy:

- nevét, anyja nevét (asszonynál a leánykori nevét is),
- születési helyét,
- foglalkozását, munkahelyét,
- pontos lakcímét (ideiglenes lakását is),
- személyi igazolványának sorszámát és számát,
- személyi számát,
- családi állapotát,
- fiataikorú esetén a törvényes képviselő adatait, a tanintézet megnevezését,
- áll-e jogszabályon alapuló korlátozás alatt.

383. A rendőr az igazoltatás megkezdésekor — a figyelmeztetésnél leírt magatartással — a szándékát érthetően, határozottan és udvariasan hozza az illető személy tudomására. Gyanús egyén igazoltatásánál különös gonddal járjon el, éberrel figyelje az igazoltatott személyt.

384. A személyazonosság igazolására elsősorban a személyi igazolványt kell elfogadni, elfogadható továbbá minden olyan igazol-

vány, okmány, melyből az igazoltatott személy kiléte hitelt érdemlően megállapítható.

385. A rendőr az általa személyesen ismert vagy más jelenlevő szavahihető személy közlését (igazolását) elfogadhatja igazolásként.

386. Bármely állampolgár indokolt kérelmére köteles a rendőr más személyt — kivéve az általa ismert személyeket — igazoltatni.

387. Állampolgár kérelmére történő igazoltatás esetén a rendőr először az igazoltatást kérő személyt igazoltassa, és győződjön meg a kérelem okáról és jogosságáról. Ha a kérést megalapozottnak tartja, foganatosítsa az igazoltatást. A megállapított adatokat közölje az igazoltatást kérő személlyel. Az igazoltatott kérésére az igazoltatást kérő állampolgár adatait át kell adni. Ilyen intézkedésről a rendőr teygen írásbeli jelentést.

388. Ha az állampolgár kérelmére történt igazoltatás során az igazoltatott személy előállítása vagy elfogása válik szükségessé — és az ügy tisztázása indokolja —, a rendőr szólítsa fel az igazoltatást kérő személyt is, hogy kövesse az előállítás helyére. Az igazoltatást kérővel szemben — ha a rendőr felszólításának nem tesz eleget — kényszerítő eszköz alkalmazásának helye nincs.

Jelentés

389. A rendőr köteles jelentést tenni — szóban vagy írásban — az intézkedéseiről, a megfigyeléseiről, a mások által közöltekről, a talált tárgyakról és a személyét érintő ügyekről. Fontosabb esetben vagy utasításra a szóbeli jelentést írásban is meg kell tenni. A jelentés rövid, szabatos, tárgyilagos legyen.

Feljelentés

390. A rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott bűncselekményről — ha az elkövető ismert, nevének feltüntetésével — feljelentést köteles tenni. Szabálysértés esetén akkor tegyen feljelentést, ha figyelmeztetéssel vagy helyszíni bírságolással a kívánt célt nem érné el.

SZEMÉLYI SZABADSÁGOT KORLÁTOZÓ SZOLGÁLATI KÖTELESSÉGEK

Általában

391. A személyi szabadságot korlátozó rendőri intézkedések

- a) a bekísérés,
- b) az elővezetés,
- c) az előállítás,
- d) az elfogás.

392. A rendőr — a támadásra, illetve az önmagában való kártevésre alkalmas tárgyak elvétele céljából — annak a személynek a felső ruházatát köteles átvizsgálni, akivel szemben a személyi szabadságot korlátozó rendőri intézkedést foganatosítja. A ruházat átvizsgálását, ha erre lehetőség van, az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezze.

393. A rendőr a személyi szabadságot korlátozó rendőri intézkedéseknek — szükség esetén — megfelelő kényszerítő eszköz (testi kényszer, könnygázszóró-palack, bilincs, szolgálati kutya, gumibot, fegyver) alkalmazásával is köteles érvényt szerezni.

394. Személyi szabadság korlátozása esetén a rendőr ügyeljen arra, hogy az intézkedés alá vont semmit el ne dobjon, meg ne semmisítsen, másnak át ne adjon. Akadályozza meg, hogy másokkal szóban, írásban vagy jelekkel érintkezzen.

395. Az intézkedés alá vont kérelmére — ha a költséget előzetesen fedezi — a bekísérés, elővezetés, az előállítás járművön is foganatosítható.

396. A rendőr akkor vehet igénybe gépkocsit a hatóság ellátmányának terhére, ha az intézkedés eredményessége vagy a rendőrség tekintélyének megóvása érdekében szükséges.

397. A rendőr jogosult bűncselekmény elkövetőjének üldözése és elfogása, valamint a baleset áldozatának elszállítása érdekében közhasználatú, közületi és egyéb járművet igénybe venni.

398. A rendőr nem veheti igénybe a 397. pontban meghatározott esetekben, azonkívül még értesítés adás céljából sem, illetőleg közlekedésükben emiatt tartósan nem akadályozhatja:

a) az államhatalom, az államigazgatás legfelsőbb szervei által használt gépjárműveket,

b) a szabad mozgást biztosító tárcsával ellátott gépjárműveket, ha a tárcsa használatára jogosult személy a gépjárműben tartózkodik és a tárcsa használatával továbbhaladási szándékát kifejezésre juttatja,

c) a „DT” és „CK” betűjelű rendszám táblával ellátott gépjárműveket.

399. Ha olyan személyt kell elővezetni, akinek a betegsége ezt nem teszi lehetővé, a rendőr haladéktalanul jelentse és előjárójának utasítása alapján járjon el. Beteg személy elfogása esetén a rendőr gondoskodjon a megfelelő járművel történő szállításról.

400. Olyan személy elővezetése, előállítása, elfogása esetén, akinek a munkahelyén a folyamatos munka biztosítása közérdekből szükséges, az intézkedés foganatosítása előtt a szerv vezetőjét a helyettesítés megszervezése céljából értesíteni kell. A helyettes megérkezéséig csupán a szökést megakadályozó intézkedéseket kell

eszközölni. Ha az elővezetésnek az értesítés miatti késedelméből veszély származhat, az intézkedéssel egyidejűleg kell az értesítést adni.

401. Ha a bekísért, az elővezetett, az előállított vagy az elfogott személyen külsérelmi nyom látható, továbbá az ön- és közveszélyes személyt, azonnal orvossal kell megvizsgáltatni. A sérültet nyilatkoztatni kell arról, hogy sérülését hol, mikor, milyen körülmények között vagy kitől szenvedte el.

402. Az intézkedő rendőrnek a személyi szabadságot korlátozó intézkedésről minden esetben jelentést kell írni. A jelentés tartalmazza az okot, amelynek alapján az intézkedés történt. A jelentést át kell adni az előjárójának, illetve az ügyeletes tisztnak, aki köteles azonnal megvizsgálni az intézkedés jogosságát. Sérelem esetén jogorvoslatnak van helye.

403. A rendőr saját kezdeményezésére elállhat a már folyamatba tett bekíséréstől, elővezetéstől, előállítástól vagy elfogástól, ha annak oka időközben megszűnt. Erről köteles jelentést tenni a parancsnokának.

Bekísérés

404. A bekísérés a rendőrnek az a szolgálati tevékenysége, amelyel azért korlátoz valakit a személyi szabadságában, hogy védelemben részesítse.

405. Be kell kísérni:

a) a magával tehetetlen, erősen ittas állapotban lévő személyt, ha közbotrányt nem okoz vagy a közrendet, a közbiztonságot nem

zavarja, de a közterületről, illetve az egyéb nyilvános helyről az eltávolítása szükséges;

— Ha az erősen ittas személy képtelen a lakcíméről felvilágosítást adni, s az más módon sem állapítható meg, egészségügyi kijózanító állomásra (szobára), ahol ilyen nincs, ott a rendőrsre (alosztályra) vagy a rendőrkapitányságra kell kísérni. Azokban a községekben, ahol rendőri szerv nincs, az erősen ittas személyt a tanács helyiségében, állami gazdaságban, termelőszövetkezetben kell megfelelő felügyelet mellett elhelyezni; és a legközelebbi orvost értesíteni kell.

— Ha az erősen ittas személy meg tudja mondani a lakcímét, vagy az más módon megállapítható, s az oda történő kísérésének különleges akadálya nincs, oda kell kísérni és a felnőtt korú hozzátartozójának átadni.

b) azt, aki öngyilkosságot kísérel meg vagy szándékozik elkövetni;

— Az öngyilkosságot megkísérlő vagy elkövetni szándékozó személyt a legközelebbi rendőri szervhez kell bekísérni, s ezen szándékáról le kell beszélni. Ha ez sikerrel jár, írásos lemondó nyilatkozatot kell venni tőle, és szabadon kell bocsátani.

— Ha a személy nem mond le öngyilkossági szándékáról, a hozzátartozójának, gondozójának felügyeletére kell bízni, vagy szükség esetén egészségügyi intézetbe kell szállítani.

c) az ön- és közveszélyes, a magatehetetlen, a hajléktalan, a bármely okból gyámoltalan személyt;

— Az ön- és közveszélyes elmebeteggel történő intézkedésnél — szükség esetén mások segítségül hívásával — meg kell akadályozni, hogy az elmebeteg kárt tegyen magában vagy másban. E személyek elszállítására mentőket kell igénybe venni.

Ha magánlakásban a lakók vagy az ott tartózkodók életét, testi épségét vagy vagyontárgyait veszélyeztetni és a késedelem veszéllyel járna, a beteg közvetlen hozzátartozója, ennek hiányában mások

felkérésére köteles a rendőr az elmebeteget — kényszerítő eszközök alkalmazásával is — ártalmatlanná tenni.

— A rendőr köteles az elmebeteg vagyontárgyait biztonságba helyezni (lakás lepecsételése tanúk jelenlétében), ha a beteget magánlakásból szállítják el és nincs közvetlen hozzátartozója. Intézkedéséről a rendőr az előjárójának tegyen írásban jelentést.

— A felügyeletből megszökött elmebeteget a rendőr a legközelebbi rendőri szervhez kísérje be. Az elmebeteg visszaszállítása érdekében értesíteni kell azt a szervet vagy hozzátartozót, ahonnan, illetve akitől megszökött.

— A hajléktalan vagy bármely okból gyámoltalan személyt a rendőri szervhez, ennek hiányában a tanácshoz kell bekísérni további intézkedés végett.

d) az eltévedt vagy csavargó gyermeket, a csavargó fiatalkorút;

— Ha az eltévedt gyermek (fiatalkorú) meg tudja mondani szülei nevét, címét és lakása közelebb van, mint a legközelebbi rendőri szerv, oda kell kísérni. Ha távolabb lakik, a rendőrségre kell kísérni, ahol a szükséges intézkedések megtétele után a megyei (fővárosi) Gyermek- és Ifjúságvédő Intézetbe, illetve ideiglenes szállásra kell kísértetni, a szülőknek vagy a gondozónak történő átadás végett.

— A rendőri szervhez bekísért gyermeket (fiatalkorút) betegsége esetén orvosi ellátásban kell részesíteni. Bekísérés alkalmával a gyermekkel (fiatalkorúval) gondos, figyelmes magatartást kell tanúsítani. A gyermeket (fiatalkorút) még időlegesen sem szabad bűnöző vagy ittas felnőtt személyekkel egy helyiségben elhelyezni.

e) a tömeg által üldözött személyt és azt, akinek az életét, testi épségét közvetlen veszély fenyegeti;

— Az ilyen személyt a rendőr haladéktalanul helyezze biztonságba. Kísérje a legközelebbi rendőri szervhez, ennek hiányában a tanácshoz és gondoskodjék a biztonságáról.

— Ha a rendőr ereje a személy megvédéséhez kevésnek bizonyul, tegyen jelentést a közvetlen parancsnokának, távollétében a maga-

sabb beosztású elöljárójának segítségét vegye igénybe. A rendőri szerv székhelyén vagy a tanácsnál védelemben részesített személynek a város, a község területéről történő eltávozását is biztosítani kell.

Elővezetés

406. Az elővezetés a rendőrnek az a szolgálati tevékenysége, amellyel azt, akinek az elővezetését elrendelték, a személyi szabadságában azért korlátozza, hogy a hatóság elé állítsa.

407. Elővezetést rendelhet el a bíróság, az ügyészség, a rendőri szerv és más erre felhatalmazott hatóság.

408. Az elővezetést mindig írásban kell elrendelni. Az elővezetést elrendelő határozat tartalmazza a kibocsátó szerv megjelölését, az elővezetendő nevét, anyja nevét, lakcímét, személyi számát, az eljárás alapjául szolgáló cselekményt, az elővezetés elrendelésének okát, az elővezetés helyét, idejét, a kibocsátó szerv pecsétjét, az elrendelő aláírását és a jogszabályban meghatározott esetekben az illetékes ügyész jóváhagyását.

409. Sürgős esetben a bíróság, az ügyészség, a nyomozó hatóság előszóban vagy távmondattal közölt intézkedése az elővezetés elrendeléséről pótolja az írásbeli határozatot. A távbeszélőn való elrendelés esetén visszahívással kell meggyőződni az elővezetést elrendelő azonosságáról. A szóbeli elrendelés után az írásbeli határozatot pótlólag be kell kérni.

410. Az elővezetési határozatot a rendőr ismertesse az elővezetendő személlyel (előzőleg igazoltatással győződjön meg személyazonosságáról), utána kézbesítse. Szóban vagy távmondati úton elrendelt elővezetés esetén a rendőr igazolja személyét, nevezze meg az

elrendelő hatóságot, közölje az elővezetés okát és helyét. Adjon arra módot, hogy az elővezetendő az évszaknak megfelelően felöltözzön, pénzt, ételmet vegyen magához, és hozzátartozóitól elbúcsúzzon.

411. A bíróságok által elrendelt kötelező intézeti gyógykezelésre utalt alkoholistát a legközelebbi IM Büntetésvégrehajtási Intézetbe kell elővezetni, ahol a munkaterápiás intézetbe való szállításra intézkednek.

412. Az ismeretlen helyen tartózkodó kötelező munkaterápiás intézeti gyógykezelésre utalt alkoholista tartózkodási helyének felkutatására — a bíróság, illetve az intézet vezetőjének megkeresése alapján — a Rendőrség Körözési Munkájának Szabályzata előírásai szerint kell eljárni. Az elfogott, körözött személyt a további intézkedés végett az elfogás helye szerinti IM megyei (budapesti) Büntetésvégrehajtási Intézetbe kell előállítani.

413. Elővezetés esetén a rendőr csak a szabályszerű végrehajtásért felel, az elővezetés jogszerűségéért a határozatot kibocsátó személy a felelős.

414. El kell állni az elővezetéstől a rendőrnek, ha a pénzbüntetés (pénzbírságot) helyettesítő szabadságvesztés büntetés (elzárás) végrehajtása céljából van elrendelve és az elővezetendő okmánnyal igazolja a pénzbüntetés (bírság) kifizetését, vagy elővezetés közben a pénzbírságot a legközelebbi postahivatalnál befizeti.

415. Ha az elővezetés elrendelésére jogosult hatóság az intézkedés alá vont személy útbaindulásának ellenőrzését rendelte el, a szolgálati feladatot végrehajtó rendőr köteles gondoskodni arról, hogy az érintett időben elinduljon az elrendelő hatósághoz. A hatóság az elővezetést elrendelő határozatban úgy is rendelkezhet, hogy az elővezetettet a hatósághoz kell kísérni, és ott az illetékesnek kell átadni. A fegyveres erők, a fegyveres testületek és a rendészeti

szervek tagjainak elővezetése érdekében az elrendelő hatóság az illetékes előljárót köteles megkeresni.

416. A rendőr által elővezetett személynek a hatóság elé állítása érdekében, ha az másként nem teljesíthető, az elővezetett személyt a rendőri szerv a szükséges ideig visszatarthatja. A visszatartott személyt a rendőri szerv előállító helyiségében kell elhelyezni.

417. Az elővezetett személy állomásra, illetve a célállomásról történő szállítását a szabályzat 160. pontja szerint kell végrehajtani.

Előállítás

418. Az előállítás a rendőrnek az a szolgálati tevékenysége, amellyel valakit a közbiztonság érdekében a személyi szabadságában korlátoz.

419. Az előállított ügyében a rendőrhatóságnak azonnal, legkésőbb 4 órán, kivételesen indokolt esetben pedig 8 órán belül döntést kell hozni és intézkedni kell a szabadon bocsátásról vagy az őrizetbe vételéről.

420. Elő kell állítani:

a) *akit a rendőr elfogott;*

b) *aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, megtagadja az igazolást, vagy személyi igazolványának, illetőleg az abba bejegyzett adatoknak a hitelessége kétes;*

— Ha az igazoltatott személy előállítás közben megfelelően igazolja személyi adatait, és ellene bűncselekmény alapos gyanúja nem merül fel, szabadon kell bocsátani;

c) *aki garázda vagy más erőszakos jellegű magatartást tanúsít,*

kivéve ha a cselekmény folytatásától tartani nem kell és az elkövetőnek lakása, munkahelye van;

d) akit a kitiltás vagy a rendőrhatalósági felügyelet szabályainak megsértésén a rendőr tetten ért;

— Az előállítás mellőzhető, ha a rendőri felügyelet alatt álló az adott területen lakik, nem kell tartani attól, hogy az eljárás alól kivonja magát.

e) akivel szemben közveszélyes munkakerülés gyanúja merült fel;

f) akit eltűntként köröznek, ha az előállítását a körözést kibocsátó szerv kifejezetten kérte;

— Az előállítás tényéről a körözést kibocsátó szervet haladéktalanul értesíteni kell.

g) akitől indokolt véralkohol vizsgálat céljára vért vetetni;

— Ha az előállított a véralkohol vizsgálatnak önként aláveti magát és a rendőri szervhez történő előállítására más ok nem áll fenn, a vérvétel után az orvosi rendelőből szabadon kell bocsátani.

h) aki a határsávban jogtalanul tartózkodik, vagy az ott tartózkodása alatt a határsávra vonatkozó rendelkezéseket megszegi;

i) aki a botrányos részegség szabálysértését elkövette, ha a szabálysértés megszüntetésére más mód nincs.

Ahol egészségügyi kijózanító állomás működik, a botrányokozót oda kell szállítani.

A kijózanító állomásra szállításról az intézkedő rendőr a mentőszolgálat útján gondoskodik, ha az ittas személy:

— magával tehetetlen,

— terhes, idős, gyermekkorú, illetőleg külső vagy feltehetően belső sérülést szenvedett.

Nem szállítható egészségügyi kijózanító állomásra:

— a nem magatehetetlen erősen ittas állapotban levő személy, ha közbotrányt nem okoz, a közrendet, köznyugalmat nem zavarja,

— bűncselekmény elkövetéséért körözött vagy bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személy,

— fegyveres erők és fegyveres testületek állományába tartozó személy.

421. Előállítható az a személy, aki:

a) a szabálysértést a rendőr figyelmeztetése ellenére is folytatja;

b) a pártfogó felügyelet szabályait megszegi;

c) nyilvános helyen vagy házról-házra járva koldul;

— A testi fogyatékoságban szenvedő személyről a rendőr haladéktalanul tegyen távbeszélőn jelentést a kapitányságnak, a koldusnak gépkocsin történő elszállítása érdekében.

422. A rendőr közölje az előállítandó személlyel, hogy az előállítás miért és hova történik.

423. Ha az előállított személyt őrizetbe veszik, a fogvatartás kezdetét az előállítás időpontjától kell számítani.

Elfogás

424. Az elfogás a rendőrnek az a szolgálati tevékenysége, amellyel valakit elfogató parancs alapján, illetve a saját kezdeményezésére személyi szabadságában korlátoz.

425. A foglyul ejtés a következő kijelentéssel történik:

„A törvény nevében foglyom, mert bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható (körözik stb.), ezért Önt a rendőrkapitányságra (a rendőrőrsre) előállítom. Figyelmeztetem, ha szökést kísérel meg, kényszerítő eszközt fogok alkalmazni!”

426. Az intézkedő rendőr az elfogás végrehajtásánál — ha a körülmények megkívánják — helyezze fegyverét tűzkész állapotba (gumibotját készenlétbe), s legyen felkészülve az esetleg szükséges kényszerintézkedés alkalmazására.

427. El kell fogni azt:

a) *akinek az őrizetbe vételét, az előzetes letartóztatását a bíróság, az ügyészség, illetve a rendőrhatalóság elrendelte, vagy aki ellen elfogatóparancsot adtak ki;*

— Az elfogás tényéről az őrizetbe vételt, az előzetes letartóztatást elrendelő vagy az elfogató parancsot kibocsátó szervet haladéktalanul értesíteni kell.

b) *aki az őrizetbe vételre jogosult hatóság vagy annak valamely szerve őrizetéből megszökött;*

— Az elfogást végrehajtó rendőri szerv az elfogásról haladéktalanul értesítse azt a hatóságot vagy szervet, ahonnan az elfogott személy megszökött.

c) *akit bűncselekmény elkövetésén vagy annak kísérletén tetten értek;*

d) *aki bűncselekmény elkövetése után megszökött vagy elrejtőzött;*

e) *aki súlyos bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható;*

f) *akinek gyanús körülmények között, bűncselekmény elkövetésére alkalmas vagy olyan tárgy van a birtokában, amelynek jogszerű birtoklása vagy használata kétséges;*

g) *aki a jogszerűen intézkedő rendőrt sértegeti, szidalmazza, bántalmazza vagy intézkedésének ellenszegül.*

428. A személyi szabadságot nem korlátozó és korlátozó rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtását „A Rendőrség Alaki-Karhatalmi Szabályzata” alapján kell foganatosítani.

Rendőrhatóságok (rendőrhatósági jogkörrel felruházott rendőri szervek) intézkedési joga

429. Az idézés, elővezetés, őrizetbe vétel, előzetes letartóztatás, lakóhely elhagyásának tilalma, házkutatás, motozás, lefoglalás és zár alá vétel elrendelésére és foganatosítására vonatkozó részletes szabályokat a büntető, az államigazgatási és a szabálysértési eljárásról szóló jogszabályok, valamint a végrehajtásukra kiadott jogszabályok és belügyi rendelkezések tartalmazzák.

430. A rendőrség őrizetbe vételre a következők szerint jogosult:

a) Az előállított személyt 24 órai időtartamra jogosult őrizetbe venni, ha az őrizetbe vételt a személyazonosság megállapítása, vagy az őrizetbe vett személy érdeke (túlittas, ön- vagy közveszélyes állapot) szükségessé teszi.

b) A bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésével alaposan gyanúsítható személy őrizetbe vételének a büntető eljárásról szóló módosított 1973. évi I. törvény, illetve a szabálysértésekről szóló módosított 1968. évi I. törvény rendelkezései alapján van helye.

c) A rendőr azt a feltételes szabadságra bocsátott vagy a szigorított őrizetből ideiglenesen elbocsátott elítéltet, illetve a javítóintézetből ideiglenesen elbocsátottat, akit pártfogó felügyelet alá helyeztek, a magatartási szabályok megszegése esetén előállíthatja. Ha a pártfogolt a hatóság elől elrejtőzött, vagy az elrejtőzésétől alaposan tartani kell, a rendőrség 72 órai időtartamra őrizetbe veheti.

431. A rendőrség a külön jogszabályban meghatározott feltételek esetén rendőrhatósági kényszerintézkedést (rendőrhatósági felügyelet, kitiltás) alkalmazhat.

432. A rendőrhatalósági felügyelettel, a kitiltással, a pártfogó felügyelettel és a szabálysértési eljárással kapcsolatos őrizetbevételi szabályokat külön rendelkezések tartalmazzák.

1990. évi törvény

Általános

432. A rendőrhatalósági felügyelettel, a kitiltással, a pártfogó felügyelettel és a szabálysértési eljárással kapcsolatos őrizetbevételi szabályokat külön rendelkezések tartalmazzák.

432. A rendőrhatalósági felügyelettel, a kitiltással, a pártfogó felügyelettel és a szabálysértési eljárással kapcsolatos őrizetbevételi szabályokat külön rendelkezések tartalmazzák.

- általános
- közbiztonsági
- bűnügyi
- igazságügyi
- egészségügyi
- szociális
- kulturális
- sport
- oktatás
- tudomány
- gazdaság
- környezetvédelem
- egészségügy
- szociális
- kulturális
- sport
- oktatás
- tudomány
- gazdaság
- környezetvédelem

KÉNYSZERÍTŐ ESZKÖZÖK

Általában

433. A rendőr köteles szolgálata jogszerű teljesítése közben intézkedéseinek érvényt szerezni, ennek érdekében joga van — előzetes figyelmeztetés után — kényszerítő eszközök alkalmazására.

Ha a körülmények a figyelmeztetést lehetetlenné teszik, a szükséges kényszerítő eszközök alkalmazhatók előzetes figyelmeztetés nélkül is.

434. A kényszerítő eszközök közül a rendőr mindig azt alkalmazza, amely arányban áll a törvénysértés fokával, az elkövető erejével, magatartásával, s feltétlenül biztosítja intézkedése eredményességét. Ha bármely kényszerítő eszköz alkalmazása testi sérülést okozott, a rendőr köteles elsősegélyt nyújtani, a sérültet orvossal megvizsgáltatni és biztosítani az orvosi ellátását. Az intézkedés eredményességére való törekvés mellett ügyelni kell az intézkedés alá vont személy életének, testi épségének megóvására.

435. A kényszerítő eszközök fajtái:

- testi kényszer,
- könnygázszóró-palack alkalmazása,
- bilincs használata,
- szolgálati kutya alkalmazása,
- gumibot (kard) használata,
- fegyver használata.

436. A kényszerítő intézkedések és eszközök alkalmazásának módját és formáját, valamint az egyéb rendőri tevékenység alakíthatóságát a Rendőrség Alaki-Karhatalmi Szabályzata határozza meg.

Testi kényszer

437. A testi kényszer megfogást, lefogást, eltávolítást, elszállítást, testi erővel cselekvésre, vagy a cselekvés abbahagyására való kényszerítést jelent. Akkor kell alkalmazni, ha az ellenszegülést le kell küzdeni, és a súlyosabb kényszerítő eszközök használata (alkalmazása) nem indokolt.

438. Végrehajtása úgy történjék, hogy a rendőr az intézkedés alá vont személyt erőlesen „A törvény nevében!” szavak előrebocsátásával megfogja, és fizikai erejével kényszeríti akaratának teljesítésére. Testi kényszer fogatosításakor a rendőr alkalmazhatja az önvédelmi fogásokat.

439. A rendőr ügyeljen arra, hogy a testi kényszer alkalmazása ne fajuljon verekedéssé, és ne sértse a rendőri tekintélyt.

440. A testi kényszer alkalmazása az ellenszegülés leküzdéséig tarthat.

441. A testi kényszer alkalmazásáról és a közben esetleg történt sérülésekről a rendőr írásban tegyen jelentést.

Könnygázzóró-palack alkalmazása

442. A rendőr a közrend és a közbiztonság védelme érdekében — ha testi kényszer alkalmazása nem vezet eredményre — könnygázzóró-palackot jogosult használni.

443. A rendőr könnygázzóró-palackot alkalmaz:

a) a saját vagy mások életét, testi épségét, illetve a vagyonbiztonságot közvetlenül veszélyeztető támadás elhárítására, vagy a rendőri intézkedéssel szemben az ellenszegülés megtörésére;

b) az erőszakos, garázda jellegű bűncselekmény vagy szabálysértés megszüntetésére.

444. A rendőr könnygázzóró-palackot saját elhatározásából vagy előjárója parancsára használhat.

445. A könnygázzóró-palack nem alkalmazható:

— magatehetetlen öreggel,

— súlyos beteggel, nyomorékkal, rokkanttal,

— terhes nővel (ha ez szemmel látható, vagy arról a rendőrnek tudomása van),

— gyermekkel szemben.

446. A könnygázzóró-palack alkalmazását előzze meg:

a) a cselekmény, a magatartás abbahagyására való felhívás „A törvény nevében!” szavak előrebocsátásával;

b) figyelmeztetés, hogy kényszerítő eszköz használata következik.

447. Előzetes figyelmeztetés nélkül a könnygázzóró-palack csak akkor használható, ha a késedelem veszéllyel jár.

448. A rendőr a könnygázszóró-palack alkalmazásáról jelentést köteles írni, amelyre a 481—482. pontokban foglaltak értelemszerűen irányadók.

Bilincs használata

449. A bilincset elővigyázatból, ellenszegülés megtörésére és biztonsági okból kell alkalmazni.

450. A rendőr bilincselést alkalmaz:

- ellenszegülés megtörésére,
- személyt, vagyontárgyat veszélyeztető indulatosság megfékezésére,
- személy elleni támadás esetén,
- szökés megakadályozására,
- veszélyes bűnöző kísérése esetén,
- azzal szemben, aki feldúlt lelkiállapota miatt saját magára, vagy másnak a biztonságára veszélyes lehet.

451. Az elfogott, az őrizetbe vett vagy a fogdából kihallgatásra kísért személy a kíséréskor megbilincselhető.

452. A bilincselés kötelező

- kíséréskor, ha a fogvatartott veszélyes bűnöző, vagy a fizikai ereje, magatartása, a személyiségében rejlő veszélyessége ezt indokolja, illetve a kísérést polgári személyek között kell végrehajtani;
- a fogvatartottnak a rendőrségi épületen kívül — a létesítményen belül, de épületek között (udvaron keresztül) — történő kísérésekor is, ha kizáró ok nincs.

Szükség esetén kíséréskor a fogva tartott nő is megbilincselhető.

453. A fogdában elhelyezett személy a rendőrhatalóság vezetője, illetőleg az ügyeletes tiszt utasítására megbilincselhető, ha:

- szökést kísérelt meg, vagy erre előkészületet tett;
- erőszakos magatartást tanúsít, vagy öngyilkosságot kísérelt meg.

454. A rendőr két vagy több személyt összebilincselhet lakatlan területen, továbbá ha szökéstől vagy támadástól lehet tartani.

455. Indokolt esetben a személy keze hátravetve is megbilincselhető.

456. Ha bilincselés válik szükségessé, a rendőr állapítsa meg, hogy a megbilincselendő karján vagy csuklóján nincs-e sérülés. Sérülés esetén a bilincselést akkor kell mellőzni, ha az súlyos egészségromlással járna. Ez esetben is helye van a bilincselésnek addig, amíg más személy segítségül hívásával nem biztosítható az intézkedés eredményes befejezése.

457. A bilincselést általában a rendszeresített bilinccsel kell fogatatosítani. Szükség esetén más, erre alkalmas eszközzel is végrehajtható. Ügyelni kell, hogy testi sérülést ne idézzon elő. Hideg időben a megbilincselte kezét a fagytól védeni kell.

458. Nem szabad bilincselést alkalmazni a 445. pontban meghatározott személyekkel szemben.

459. A bilincs használatáról, okáról és időtartamáról a rendőr jelentést köteles írni. A jelentésben ki kell térni arra, hogy a bilincselés következtében történt-e sérülés, s ha igen, milyen természetű.

A szolgálati kutya alkalmazása

460. A rendőr a szolgálati kutyát kényszerítő eszközként biztonsági okból, vagy ellenszegülés leküzdése érdekében alkalmazza.

461. A szolgálati kutya alkalmazását meg kell előzni felhívásnak a cselekmény, a magatartás abbahagyására „*A törvény nevében!*” szavak előrebocsátásával, majd figyelmeztetésnek az alábbiak szerint: „*Állj, vagy a kutyát Önre engedem!*”

462. A rendőr a szolgálati kutyát a helyzetnek megfelelően az alábbiak szerint alkalmazhatja:

- pórázon, szájkosárral;
- póráz nélkül, szájkosárral;
- pórázon, szájkosár nélkül;
- póráz és szájkosár nélkül.

463. Pórázon, szájkosárral és póráz nélkül szájkosárral a kutya akkor alkalmazható, ha a szabályzat a rendőr részére a testi kényszer alkalmazását egyébként is lehetővé teszi.

464. Pórázon, szájkosár nélkül, a kutya alkalmazásának van helye:

- a közbiztonságra és a közrendre veszélyt jelentő csoportosulás szétosztatására,
- a rendőr intézkedését tettelesen akadályozó ellenszegülés leküzdésére.

465. Póráz nélkül és szájkosár nélkül a kutya alkalmazható:

- bűncselekmény elkövetésének megakadályozására,
- mások élete ellen irányuló, vagy mások testi épségét veszélyeztető támadás, illetőleg az ilyen támadással közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására,
- a rendőr élete, testi épsége vagy személyes szabadsága ellen

intézett támadás, illetőleg az ilyen támadással közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására,

— súlyos bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személy elfogására,

— a büntetőeljárás, vagy a büntetésvégrehajtás során a hatóság őrizetéből megszökött személy kézrekerítésére,

— az államhatár meg nem engedett módon való átlépésének megakadályozására.

466. Előzetes figyelmeztetés nélkül a kutya akkor alkalmazható, ha a késedelem veszéllyel jár.

467. Nincs helye a kutya alkalmazásának a 445. pontban meghatározott személyekkel szemben.

468. A szolgálati kutya alkalmazásáról a rendőr köteles írásban jelentést tenni. A jelentés tartalmazza:

- mikor, hol, hogyan, ki ellen alkalmazta,
- mi volt a kutya alkalmazásának oka,
- alkalmazta-e a megelőző figyelmeztetést vagy nem és miért,
- történt-e sérülés, ha igen, milyen sérülés, sor került-e elsősegélynyújtásra és orvosi ellátásra,
- a sérült tartózkodási helyét,
- a helyszínre, a tanúkra, a bűnjelekre és egyéb körülményekre vonatkozó adatokat.

469. A rendőr a szolgálati kutya vezetése közben köteles az ebtartási szabályokat és a kutyával kapcsolatos higiéniai előírásokat betartani, a rendőrség tekintélyét óvni.

470. A rendőr a szolgálati kutyát a szolgálat jogszerű teljesítése közben nyilvános helyre beviheti.

471. A rendőr szolgálatba csak képzett, egészséges, ápoltságban és jó kondícióban levő kutyával vezényelhető. A fenti körülmények be-

tartásáért a kutyavezető rendőr, az egyéb körülményekért a közvetlen előljárója felelős.

472. A szolgálati kutya csak szervezetszerűen meghatározott és szakképzett kutyavezető rendőrrel vezényelhető szolgálatba.

A gumibot használata

473. A gumibot kényszerítő eszközként ellenszegülés, vagy támadás leküzdése, a közrend helyreállítása és biztosítása érdekében használható.

474. A gumibot használatát előzze meg:

- felhívás a cselekmény, a magatartás abbahagyására „A törvény nevében!” szavak előrebocsátásával,
- figyelmeztetés, hogy gumibot használata következik.

475. Előzetes figyelmeztetés nélkül a gumibot akkor használható, ha a késedelem veszéllyel jár.

476. A gumibot használatánál lehetőleg kerülni kell, hogy az ütés a fejre, derékra, gyomorra, hasra irányuljon.

477. A rendőr a gumibotot saját elhatározásából, vagy előljárója parancsára használhatja. Az utóbbi esetben a gumibot használatának jogszerűségéért a parancsot adó előljáró a felelős.

478. A rendőr a gumibotot az alábbi esetekben használhatja:

a) *ha a fegyverhasználat esete fennforog, de a célt gumibot használatával is el lehet érni, vagy ha a löfegyver használata ártatlanok életét is veszélyeztetné;*

b) *közvetlen támadás esetén, ha a fegyverhasználat nem indokolt.*

— A támadás irányulhat az intézkedő rendőr vagy olyan személy

ellen, akit meg kell védeni vagy olyan tárgy ellen, amit meg kell őrizni;

c) verekedés, garázda magatartás megszüntetése érdekében;

d) tömeg oszlatása érdekében;

e) ha az eljárás alá vont személy a rendőr felhívásának (előállítás, elővezetés stb.) esetén nem tesz eleget és olyan magatartást tanúsít — pl. tárgyba kapaszkodik —, mely az intézkedés meghiúsítását vagy akadályozását eredményezheti, ha az intézkedés befejezésére más mód (számbeli, fizikai erőfölény stb.) nincs.

479. Nem szabad gumibotot használni:

- ha a célt enyhébb kényszerítő eszközzel el lehet érni, valamint
- a 445. pontban meghatározott személyekkel szemben.

480. A gumibot megtorlásként történő alkalmazása, vagy jogtalan használata a törvényben meghatározott esetekben bűncselekményt képez.

481. A gumibot használatáról a rendőr jelentést köteles írni, mely tartalmazza:

- hol, mikor, kivel szemben, miért használt gumibotot;
- történt-e felhívás a cselekmény abbahagyására és figyelmeztetés a gumibot használatára, ha nem, ennek mi volt az oka;
- hány ütest mért;
- történt-e sérülés és milyen fokú;
- mi történt a sérülttel;
- a rendőr megtámadására használt eszköz leírását;
- a tanúk adatait.

482. Ha gumibot használata sérülést nem okozott, vagy a sérülés 8 napon belül gyógyuló, a gumibotot használó rendőr közvetlen előjárója köteles azonnal vizsgálatot indítani, az eredményt a rendőr jelentésére rávezetni és a rendőrkapitányságra felterjeszteni. Ha a gumibot használata 8 napon túl gyógyuló sérülést okozott — a

hatályos jogszabályok szerint — az illetékes katonai ügyészség folytatja le a vizsgálatot.

483. A rendszeresített gumibotot a rendőr szolgálatban a bal csuklójára fűzve viselje. A közvetlen előljáró utasítása alapján a gumibotot derékszíjra fűzve is lehet viselni. A gumibotot a rendőr szolgálaton kívül nem viselheti.

484. A kard használatának szabályai megegyeznek a gumibot használatának szabályaival.

485. A gumibot és a kard használatának kivizsgálási szabályai megegyeznek a fegyverhasználat kivizsgálásának szabályaival.

Fegyverhasználat

486. A rendőrség fegyverhasználatát az 1963. évi 22. számú törvényerejű rendelet határozza meg.

487. A Magyar Népköztársaság rendőrségének joga és kötelessége, hogy kivételesen indokolt esetben fegyvert használjon, ha ezt a törvényesség következetes érvényre juttatása, a közbiztonság, a közrend és az állampolgárok jogainak védelme, valamint a bűnözés elleni küzdelem feltétlenül megköveteli.

Általános rendelkezések

488. A rendőrt — a fegyverhasználatról szóló rendelkezések kezei között — szolgálata jogszerű teljesítése során fegyverhasználati jog illeti meg. A rendőr a fegyverét csak végső esetben használja, ha ez feladatának teljesítéséhez elkerülhetetlenül szükséges.

— A fegyverhasználatra vonatkozó rendelkezések hatálya kiterjed a rendőrség hivatásos állományú tagjaira. A fegyverhasználati jog független attól, hogy a rendőr egyenruhát vagy polgári ruhát visel, el van-e látva szolgálati fegyverrel, véglegesített-e vagy próbaidős. A fegyveres erők, illetve a fegyveres testületek tagjának, ha rendőri feladatok végrehajtására veszik igénybe, illetőleg a rendőrrel együttesen szolgálatot ellátó katonai rendészeti járőrnek fegyverhasználati jogára — a szolgálat ellátása során — a rendőrrre vonatkozó rendelkezések az irányadók. Határterületen a rendőr is jogosult — határőrizeti feladat ellátása során — a határőrség fegyverhasználati joga alapján a fegyverhasználatra.

— Végső esetben kell tekinteni az olyan közvetlen veszélyhelyzetre, amelynek elhárítása a rendőr feladata, erre azonban más kényszerítő eszköz használata nem volt elegendő vagy annak eredményes alkalmazására nincs lehetősége. A végső eset fennállását mindig az adott körülmények alapján kell vizsgálni.

489. Fegyveren — a fegyverhasználatról szóló rendelkezések alkalmazása során — lőfegyvert és robbanófegyvert kell érteni. Ha a rendőr fegyvere használhatatlanná vált, a támadás váratlan, vagy a rendőr szolgálati fegyver nélkül lép fel, minden más tárgy a fegyverrel esik egy tekintet alá. A fegyverhasználat e fegyvereknek személyi elleni alkalmazását jelenti.

— A rendőr fegyverhasználatában a rendőrségnél rendszeresített lőfegyvert és robbanófegyvert használhatja. A fegyverrel egy tekintet alá eső más tárgy lehet a nem rendszeresített lőfegyver és minden olyan eszköz, amely a rendőr feladatának teljesítését elősegíti és személyi sérülés okozására vagy élet kioltására alkalmas.

490. Fegyverhasználatnak csak a fegyvernek személyi elleni szándékos alkalmazása minősül, függetlenül attól, hogy az sérülést okozott-e.

491. Nem tekinthető fegyverhasználatnak a figyelmeztető lövés, illetőleg az állatra vagy a tárgyra irányuló lövés. A fegyverhasználatnak nem minősülő esetekben a rendőrnek az alábbiakra kell figyelemmel lennie:

a) figyelmeztető lövést általában függőleges irányban, a légtérbe kell leadni. Ha erre nincs biztonságos lehetőség, a lövés irányát úgy kell megválasztani — számolva a becsapódást esetlegesen követő gurulattal is —, hogy a lövedék életet, testi épséget ne veszélyeztessen és ne okozzon indokolatlan kárt. Figyelmeztető lövést csak a fegyverhasználatot közvetlenül megelőző intézkedésként lehet alkalmazni;

b) mások személyét közvetlenül veszélyeztető vagy anyagi javakat rongáló — megvadult, veszett — állatra a rendőr akkor lőhet, ha a veszélyhelyzet elhárítására, illetőleg az aránytalan kár megelőzésére az adott körülmények között más mód nincs. Szolgálati feladata teljesítésének érdekében a rendőr a testi épségét közvetlenül veszélyeztető állatot — ha annak megfékezésére nincs más lehetősége — lelőheti. A lövés irányát úgy kell megválasztania, hogy a lövedék személyek életét, testi épségét ne veszélyeztesse;

c) a tárgyra irányuló lövésnek is feltétele, hogy életet, testi épséget közvetlenül ne veszélyeztessen. A lövés irányát — különösen mozgó járműre történő lövéskor — úgy kell megválasztani, hogy a lövedék a járművel utazók és más személyek életét, testi épségét közvetlenül ne veszélyeztesse.

492. A rendőr fegyvert saját elhatározásából vagy parancsra használhat. Zárt rendőri egység fegyverhasználatát csak parancsra történhet.

— Saját elhatározásból a rendőr a fegyverét akkor használhatja, ha zárt rendőri egységen kívül teljesít szolgálatot vagy szolgálatilag lép fel, továbbá, ha zárt rendőri egységbe osztották be, de a szolgálati tevékenységét a parancsnokától távol, annak közvetlen vezetése nélkül, önállóan teljesíti.

— Elöljárója parancsára a rendőr köteles a fegyverét használni. E parancs végrehajtása csak akkor tagadható meg, ha a rendőr tudja, hogy a fegyver használatával bűncselekményt valósít meg.

— Zárt rendőri egység fegyverhasználatára kizárólag parancsra történhet. Zárt egység az az állandó vagy ideiglenes jelleggel létrehozott rendőri kötelék, melynek tagjai azonos cél érdekében, a szervezetszerű vagy a kijelölt parancsnok közvetlen vezetésével, egymással szoros együttműködésben teljesítik a kapott feladatot. Az e feladat végrehajtásának vezetésével megbízott parancsnok felelős a zárt rendőri egység fegyverhasználatának jogszerűségéért.

A fegyverhasználat esetei

493. A rendőr — a 488—492. pontban foglalt általános rendelkezéseknek megfelelően — fegyvert használ

a) súlyos bűncselekmény elkövetésének megakadályozására;

Fegyverhasználatlaltal is meg kell akadályozni a Magyar Népköztársaság állami, társadalmi vagy gazdasági rendjére, az állampolgárok személyére vagy jogaira nézve súlyos következményekkel járó szándékos bűncselekmény elkövetését, ha a körülményekből megállapítható a súlyos következmény beállásának közvetlen veszélye.

Fegyverhasználatlaltal is megakadályozandók különösen:

— az állam elleni bűncselekmények (Btk. X. fejezet), ha a törvény szerint öt évi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetéssel büntetendők;

— a közúti, a vasúti, a légi vagy a vízi közlekedés biztonságát rongálással, erőszakkal vagy fenyegetéssel szándékosan veszélyeztető cselekmény, ha az ennek következtében előállott veszélyhelyzet súlyos testi sérülés vagy ennél súlyosabb következmény létrejöttével fenyeget (Btk. 184. § (2) bekezdés és 185. § (2) bekezdés);

- a tiltott határátlépés (Btk. 217. § (3)—(4) bekezdés);
- az államtitoknak személy vagy dolog elleni erőszakkal történő jogosulatlan megszerzése (Btk. 221. § (1) bekezdés a) pont);
- a közveszélyokozás, a közérdekű üzem működésének megzavarása, a terrorcselekmény és a légijármű hatalomba kerítése (Btk. 259. § (1)—(3) bekezdés, 260. § (1) és (2) bekezdés, 261. § (1)—(3) bekezdés, 262. § (1)—(3) bekezdés);
- a közveszély színhelyén elkövetett lopás (Btk. 316. § (2) bekezdés b) pont);
- a rablás (Btk. 321. §);
- a kifosztás (Btk. 322. § (2) bekezdés);
- a rongálás (Btk. 324. § (4) és (5) bekezdés).

b) súlyos bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személy elfogására;

— Súlyos bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsíthatónak kell tekinteni az a) alpontban felsorolt, továbbá a rendőr által tettenért olyan más büntett menekülő elkövetőjét, aki nyilvánvalóan súlyos személyi sérülést vagy dolog elleni erőszak alkalmazásával legalább jelentős kárt okozott, illetőleg a büntettet fegyveresen vagy felfegyverkezve követte el, a magánlaksértés (Btk. 176. § (2) bekezdés b-c) pont) kivételével.

— Fegyverhasználatnak van helye akkor is, ha az öt évi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetéssel fenyegetett szándékos bűncselekmény elkövetőjének körözését vagy üldözését rendelték el és az elrendelésre jogosult vezető — a cselekmény összes körülményeire tekintettel — ennek lehetőségét a körözésben vagy az elfogató parancsban feltüntette, illetőleg elrendelte.

c) a büntetőeljárás vagy a büntetés végrehajtása során a hatóság őrizetéből megszökött személy kézrekerítésére;

— Büntetőeljárás során hatósági őrizetben levőnek kell tekinteni azt, akit — szabadságvesztéssel is fenyegetett bűncselekmény elkövetése miatt — a nyomozó hatóság az ügyész vagy a bíróság őrizetbe

vett, illetve előzetes letartóztatásba helyezett, továbbá a jogerős ítélet alapján szabadságvesztést töltő elítéltet és a szigorított őrizettest.

Szököttnek kell tekinteni azt, aki kivonta magát a hatóság őrizetéből.

d) a közbiztonságra és a közrendre súlyos veszélyt jelentő csoportosulás szétesztatására;

— A közbiztonságra és a közrendre súlyos veszélyt jelentő csoportosulásnak kell tekinteni az egyszeri ránézéssel meg nem állapítható létszámú személyek — legalább 15—20 fő — együttes jogsértő fellépését, ha céljuk és tevékenységük az állami, társadalmi és gazdasági szervek, továbbá a hivatalos személyek zavartalan működésének akadályozására, a köznyugalom tartós megzavarására irányul.

e) a mások élete ellen irányuló vagy mások testi épségét súlyosan veszélyeztető támadás, illetőleg az ilyen támadással közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására;

— Életet, testi épséget súlyosan veszélyeztető támadásnak kell tekinteni azt a bárki által felismerhető, meghatározott személy vagy személyek ellen irányuló szándékos jogsértő magatartást, amelynél a támadó helyzetéből, tevékenységének módjából és eszközéből megállapítható a súlyos sérülés közvetlen veszélye.

— Támadással közvetlenül fenyegető magatartásnak kell tekinteni azt a fellépést, amikor a támadó helyzetéből, tevékenységének módjából és eszközéből a rendőrnek arra kell következtetni, hogy a támadás nyomban bekövetkezik.

f) a saját élete, testi épsége vagy személyes szabadsága ellen intézett támadás, illetőleg az ilyen támadással közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására;

— A rendőr élete, testi épsége vagy személyes szabadsága ellen intézett támadásnak kell tekinteni, ha őt egy vagy több személy tettleg bántalmazza, megsebesíti, lefegyverzi, tehetetlen állapotba

helyezi, szabad mozgásában gátolja, erőszakkal a helyének elhagyására kényszeríti vagy ilyen cselekményt megkísérel.

— Támadással közvetlenül fenyegető magatartás az a fellépés, amikor a támadó helyzetéből, tevékenységének módjából és eszközéből megállapítható a támadás bekövetkezésének közvetlen veszélye.

g) az intézkedését tettelesen akadályozó ellenszegülés leküzdésére;

— Tettelesen akadályozó ellenszegülésnek kell tekinteni azt a célzatos, fizikai erőkihasználással járó tevékenységet, amely a rendőrt jogszerű intézkedésének megkezdésében, folytatásában vagy befejezésében akadályozza. Ez irányulhat a rendőr személye vagy dolog ellen is.

494. A 493. pontban felsorolt esetekben sincs helye fegyverhasználatnak;

a) ha olyan személy életét vagy testi épségét is veszélyezteti, akivel szemben a fegyverhasználat feltételei nem állnak fenn;

b) gyermek és terhes nő ellen;

— Ha a fegyver használata olyan személy életét, testi épségét is veszélyezteti, — akivel szemben a rendőrség fegyverhasználatának feltételei nem állnak fenn, — a támadás elhárítására, így lövés leadására is a Btk. 29. §-ban meghatározott jogos védelem szabályai az irányadók. Gyermekkorú, gyengeelmű és elmebeteg személy, továbbá terhes nő támadásának elhárítására is — ha a betegség, a terhesség szemmel látható vagy a rendőrnek arról tudomása van — a jogos védelem szabályait kell alkalmazni.

A fegyverhasználatot megelőző intézkedések

495. Az egyes személyekkel szemben történő fegyverhasználatot meg kell előznie:

a) felhívásnak, hogy a személy a rendőr intézkedésének engedelmeskedjék;

— A felhívást érthetően, az érintett személyhez „A törvény nevében” szavak előrebocsátásával, határozottan kell megtenni.

b) más személy segítségül hívásának;

— A rendőr lehetőség szerint a fegyveres erők, a fegyveres testületek, a rendészeti szervek tagját vagy más közfeladatot ellátó személyt hívjon segítségül.

c) kényszerítő intézkedéseknek (kézrátétel, gumibot használata, stb.);

— Kényszerítő eszközök lehetnek: a testi kényszer, a könnygázszóró palack, a bilincs, a szolgálati kutya, a gumibot. Közülük a rendőr azt a kényszerítő eszközt válassza, melynek alkalmazásától az adott körülmények között eredmény várható.

d) figyelmeztetésnek, hogy fegyverhasználat következik;

— A figyelmeztetéssel egyidőben a rendőr fegyverét helyezze „tüzelésre kész” állapotba.

e) figyelmeztető lövésnek;

— A figyelmeztető lövés leadására a 491. pont a) alpontja az irányadó. Ismételt leadásának akkor van helye, ha attól a fegyverhasználat elkerülése várható.

496. A csoportosulással szemben történő fegyverhasználatot meg kell előznie:

a) a csoportosulás megszüntetésére való felhívásnak;

— A csoportosulás megszüntetésére irányuló felhívást érthetően,

lehetőleg hangerősítő készülékkel, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, határozottan kell megtenni.

b) az oszlató alakzatok és eszközök alkalmazásának;

— Oszlató alakzat vagy eszköz lehet az oszlatóék, a mozgó sorfal, a könnygázgránát, a vízágyú stb.

c) figyelmeztetésnek, hogy fegyverhasználat következik;

— A fegyverhasználatot megelőző figyelmeztetést követően „fegyvert tölts!” vezényszóra az egység fegyverét helyezze „tüzelésre kész” állapotba.

d) figyelmeztető lövésnek;

— Zárt rendőri egység figyelmeztető lövésének leadásakor a parancsnoknak a 491. pont a) alpontja figyelembevételével kell eljárnia.

497. A fegyverhasználatot megelőző intézkedések részben vagy teljesen mellőzhetők, ha az eset összes körülményei folytán a megelőző intézkedésekre már nincs idő, és a késedelem súlyos következményekkel járhat.

— Súlyos következményekkel jár a késedelem akkor is, ha a megelőző intézkedések eredményessége nyilvánvalóan kilátástalan vagy azok alkalmazása akadályba ütközik.

A fegyverhasználat módja

498. A fegyverhasználat során lehetőleg kerülni kell az élet kioltását.

— Fegyverhasználat során a lövést lehetőleg lábra, ha pedig a fegyverhasználattal fenyegetett személy kezében a támadásra távolról is felhasználható eszköz van, kézre kell irányítani.

499. Ha a fegyverhasználat a célját elérte, további alkalmazásának nincs helye.

500. A fegyverhasználat után a sérültet elsősegélyben kell részesíteni, és gondoskodni kell az orvosi ellátásáról.

— A fegyverhasználatot követően a rendőrnek gondoskodnia kell parancsnoka értesítéséről és annak megérkezéséig a helyszín biztosításáról.

Vegyes rendelkezések

501. A fegyverhasználatra vonatkozó rendelkezések nem érintik a Büntető Törvénykönyv 29. §-ában szabályozott jogos védelemre vonatkozó rendelkezések alkalmazását.

— A Büntető Törvénykönyv 29. §-a szerint jogos védelem esetén a rendőr fegyverét a fegyverhasználat eseteiben felsoroltakon kívül is igénybe veheti.

502. A jogtalan fegyverhasználat büntetőjogi, a kötelező fegyverhasználat elmulasztása fegyelmi felelősséget von maga után.

503. A rendőrnek írásban jelentést kell tennie a fegyverhasználatról. A jelentés tartalmazza:

a) mikor, hol, ki ellen, milyen fegyvert használt, hány lövést adott le;

b) a fegyverhasználat okát;

c) alkalmazta-e a megelőző intézkedéseket vagy közülük valamelyiket elhagyta-e és miért;

d) milyen sérülés történt, sor került-e elsősegélynyújtásra, orvosi ellátásra, hol tartózkodik a sérült;

e) a helyszínre, a tanúkra, a bűnjelekre és az egyéb körülményekre vonatkozó adatokat.

504. A fegyverhasználatról az illetékes katonai ügyészt azonnal értesíteni kell. A katonai ügyész döntése alapján a rendőrkapitányság vezetője — más szerveknél az azonos jogállású vezető — köteles a sérülést nem okozó fegyverhasználat vizsgálatát haladéktalanul lefolytatni, illetőleg sérülés esetén a halaszthatatlan intézkedéseket megtenni, és az ügyészi vizsgálatot tevékenyen elősegíteni.

505. A fegyverhasználatnak nem minősülő — a tárgyra és az állatra irányuló és a figyelmeztető lövést a rendőr lehetőleg azonnal, szóban jelentse a parancsnokának, majd készítsen írásos jelentést, amely tartalmazza:

- a) mikor, hol, milyen célból, hány lövést adott le;
- b) a lövést kiváltó körülményeket, figyelmeztető lövésnél az alkalmazott megelőző intézkedéseket vagy azok mellőzésének okait;
- c) a lövés irányát és eredményét;
- d) a lövést követően tett intézkedéseit;
- e) a helyszínre, a tanúkra, a bűnjelkekre és az egyéb körülményekre vonatkozó adatokat.

506. A fegyverhasználatnak nem minősülő lövés körülményeit a rendőr elöljárója — alosztályvezető, osztályvezető, illetve a velük egy tekintet alá eső vezető — az államigazgatási eljárás általános szabályai szerint vizsgálja ki. Megállapításait foglalja összefoglaló jelentésbe, azt terjessze fel a szerv vezetőjének, aki jogosult elbírálni a lövés leadásának szükségességét és szakszerűségét.

SZOLGÁLATI KÖTELESSÉGEK KÜLÖNLEGES ESETEI

Eljárás diplomáciai vagy egyéb személyes mentességet élvező személyekkel szemben

507. A Magyar Népköztársaságban diplomáciai, illetve a nemzetközi jogon alapuló egyéb mentességet élveznek:

- a) az idegen államok államfői, kormányfői és kíséretük tagjai,
- b) az idegen államok párt- és kormányküldöttségének tagjai,
- c) a diplomáciai képviselők személyzetének tagjai és a velük közös háztartásban élő családtagjaik — ha nem magyar állampolgárok, illetve állandó lakóhelyük nem Magyarországon van,
- d) az átutazó diplomáciai képviselők, konzuli tisztviselők és családtagjaik,
- e) idegen államoknak a Magyar Népköztársaságban eseti diplomáciai feladatot teljesítő megbízottai,
- f) a konzuli képviselő tagjai és a velük közös háztartásban élő családtagjaik, ha nem magyar állampolgárok, illetve állandó lakóhelyük nem Magyarországon van,
- g) az erre vonatkozó nemzetközi szerződésekben meghatározott körben és feltételek mellett: egyes nemzetközi szervezetek, így különösen az ENSZ, illetőleg szakosított intézményei tagállamainak képviselői, e szervezetek egyes tisztségviselői és családtagjaik, a KGST tagállamainak képviselői és a KGST Titkársága egyes tisztviselői, valamint családtagjaik, a Varsói Szerződés Egyesített Fegyveres Erői Törzsének és egyéb vezetési szerveinek tagjai és család-

tagjai, a Duna Bizottság tagállamainak képviselői, illetőleg a Duna Bizottság Titkárságának egyes tisztségviselői és családtagjaik stb.

508. A rendőr a személyazonosság megállapítása céljából az 507. pontban felsorolt személyeket az 507. pont a) és b) alpontjaiban említett személyek kivételével — illetőleg családtagjaikat, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetése esetén — mentességük ellérére — igazoltathatja.

509. A rendőr igazolásul a diplomata, illetőleg külügyi szolgálati útlevelet, vagy a Külügyminisztérium által kiállított személyazonossági igazolványt fogadhatja el.

510. A rendőr a diplomáciai képviselő tagja, valamint a Magyar Népköztársaság kétoldalú konzuli egyezményeiben szabályozott mértékben a konzuli képviselő tagja, illetve családtagja által elkövetett szabálysértés vagy bűncselekmény alapos gyanúja esetén a szükséges helyszíni intézkedést, feljelentést és az egyéb eljárási cselekményeket az erre vonatkozó jogszabályok és belügyi rendelkezések szerint végezze.

511. A diplomáciai, illetve konzuli képviselő helyiségei sérthetetlenek, ezekbe a helyiségekbe hivatalos eljárás során a rendőr nem léphet be, kivéve ha ehhez a képviselő vezetője hozzájárul. A hozzájárulás megszerzéséhez a szolgálati út betartásával kell intézkedni. A diplomáciai képviselő, valamint a Magyar Népköztársaság kétoldalú konzuli egyezményeiben szabályozott mértékben a konzuli képviselő tagja magánlakását ugyanaz a sérthetetlenség és védelem illeti meg, mint a képviselő helyiségeit.

512. A diplomáciai, illetve konzuli képviselő helyiségei, azok berendezései és az ott levő egyéb vagyontárgyak, valamint a képviselő közlekedési eszközei mentesek a kutatás, az igénybevétel, a foglалás, vagy a végrehajtás alól.

513. A külképviseletek magyar állampolgárságú, illetve a Magyar Népköztársaságban tartózkodási engedéllyel vagy letelepedtként élő külföldi alkalmazottait mentesség nem illeti meg, velük szemben a magyar állampolgárokkal azonos módon kell eljárni.

Eljárás országgyűlési képviselővel, bíróval, ügyésszel szemben

514. Országgyűlési képviselőt az országgyűlés hozzájárulása nélkül letartóztatni vagy ellene büntető eljárást indítani — a tettenérés esetét kivéve — nem lehet.

515. Országgyűlési képviselőt szabálysértés elkövetése esetén személyazonosságának megállapítása céljából a rendőr igazoltathat, feljelentheti, de nem figyelmeztetheti, helyszíni bírságot nem alkalmazhat.

516. Országgyűlési képviselő tanúként megidézhető és kihallgatható. Meg nem jelenése esetén kényszerintézkedés nem foganatosítható.

517. A hivatásos bírót és az igazságszolgáltatásban való részvételével összefüggő cselekmény miatt a népi ülnököket csak a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának a hozzájárulásával lehet büntető úton felelősségre vonni.

518. A felelősségre vonást a legfőbb ügyész indítványozza; ehhez ki kell kérnie az igazságügyminiszternek és a legfelsőbb bírósági bíró esetében a Legfelsőbb Bíróság elnökének véleményét is.

519. Ügyész és ügyészségi fogalmazó — tettenérés esetét kivéve — csak a legfőbb ügyész jóváhagyásával vehető őrizetbe, vele szem-

ben nyomozási cselekmény és büntetőjogi felelősségre vonás csak a legfőbb ügyész jóváhagyásával fogatosítható.

520. Az 514—519. pontokban szereplő mentességi jogot élvező személlyel szemben — hivatalból üldözendő bűncselekmény elkövetésén való tettenérés esetén — teendő rendőri intézkedéseket külön jogszabály tartalmazza.

Eljárás nem magyar állampolgárral szemben

521. A nem magyar állampolgárral szemben bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetése, illetve annak alapos gyanúja esetén a magyar állampolgárookra vonatkozó jogszabályok szerint kell eljárni. A szükséges igazoltatás és előállítás különleges engedélyt nem igényel. Az egyéb kényszerintézkedések tekintetében (őrizetbe vétel, előzetes letartóztatás) az erre vonatkozó jogszabályok és belügyi rendelkezések szerint kell eljárni.

A nem magyar állampolgárral szemben fogatosított kényszerintézkedésről jelentést kell tenni a BM ORFK Igazgatásrendészeti Csoportfőnökség Külföldiek Ellenőrző Osztályának.

Eljárás fegyveres erők, fegyveres testületek, rendészeti szervek tagjával szemben

522. A fegyveres erők, a fegyveres testületek és a rendészeti szervek egyenruhát viselő tagjával szemben a rendőr a testület és a rendfokozat tekintélyének megóvásával intézkedik.

523. Fegyveres erők:

- néphadsereg,
- határőrség,

524. Fegyveres testületek:

- rendőrség,
- munkásőrség,
- büntetésvégrehajtási testület.

525. A rendészeti szervek:

- vám- és pénzügyőrség,
- állami tűzoltóság.

526. A rendőr igazoltathatja — rendfokozatra való tekintet nélkül — a fegyveres erőkhöz, a fegyveres testületekhez és a rendészeti szervekhez tartozó személyt az alábbi esetekben:

- bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja esetén;
- ha szabálysértés elkövetésén tetten érik;
- ha igazoltatása rendőri intézkedés közben szükségessé válik.

527. A fegyveres erők, a fegyveres testületek és a rendészeti szervek gépjárművezetőjének igazoltatásakor, ha a gépjárműparancsnok az intézkedő rendőrnél magasabb rendfokozatú, a rendőrnek erre engedélyt kell kérni.

Sürgős harcászultsági, vagy egyéb halasztást nem tűrő feladat esetén a gépjárműparancsnok (ha nincs, a gépjárművezető) a feladatra való hivatkozással közúti gépjárműellenőrzés esetén az igazolást, illetve a gépjármű ellenőrzést megtagadhatja. Aki ezt alkalmazza, köteles bevonulás után azonnal jelenteni előjárójának, és cselekményéért vállalni a felelősséget.

528. Az intézkedő rendőr az igazolás megtagadása esetén köteles a gépjármű rendszáma alapján jelentést tenni.

529. A rendőr köteles elfogni és előállítani — rendfokozatra

tekintet nélkül — a fegyveres erők, a fegyveres testületek és a rendészeti szervek állományába tartozó személyt, ha

- a büntető ügyben eljáró hatóság az előzetes letartóztatását rendelte el;

- elfogató parancsot adtak ki ellene, illetve bűncselekmény elkövetése után szökésben van, vagy a hatóság őrizetéből megszökött;

- bűncselekmény elkövetésén tetten érik;

- a rendőr bűncselekmény elkövetésére utaló nyilvánvaló szándékot észlel és a bűncselekményt megelőzni, vagy félbeszakítani csak előállítással tudja;

- a közrendet és a közbiztonságot sértő botrányos magatartást tanúsít és a szolgálatban levő rendőrnek ellenszegül, megtámadja, durván szidalmazza vagy lealázó módon sértegeti.

530. A fegyveres erők beosztottját a legközelebbi helyőrségparancsnokságra, helyőrségkommendánshoz vagy a vasúti katonai kommendánshoz kell előállítani. Ha az távolabb van, mint a legközelebbi rendőri szerv, a rendőri szervhez kell az előállítást foganatosítani. Erről értesíteni kell a helyőrség parancsnokát, illetve a kommendánst.

531. A fegyveres testület, illetve a rendészeti szerv beosztottját minden esetben a rendőri szervhez kell előállítani. Erről az illetékes szerv parancsnokát (ügyeletes tisztet) értesíteni kell.

532. A rendőri szervhez kell az előállítást végezni, ha a fegyveres erökhöz vagy a fegyveres testülethez, illetőleg a rendészeti szervhez tartozó személy cselekménye polgári személyek cselekményeivel van összefüggésben. A legszükségesebb intézkedések megtétele után átadásuk végett értesíteni kell a fegyveres erők tagjai esetén a legközelebbi helyőrség parancsnokát, helyőrség kommendánst; fegyveres testület és rendészeti szerv tagja esetén az illetékes parancsnokot vagy vezetőt.

533. Ha az előállítandó személy fegyverrel rendelkezik, a biztonsági intézkedések megtétele mellett az előállítandót fel kell szólítani fegyverének átadására, illetőleg a fegyver feltalálási helyének a közlésére; ellenállás esetén le kell fegyverezni.

534. A fegyveres erők, a fegyveres testületek és a rendészeti szervek tagjával szemben kényszerítő eszközt csak elkerülhetetlen esetben szabad alkalmazni.

535. A társadalmi állományú munkásőr gyanúsítottként történő kihallgatásáról soron kívül, de legkésőbb 24 órán belül értesíteni kell azt a parancsnokságot, ahol a gyanúsított szolgálatot teljesít.

Intézkedés a gyermek- és fiatalkorúval szemben

536. A gyermek- és fiatalkorúval különös körültekintéssel kell eljárni.

537. A gyermekkorú ellen büntető- és szabálysértési eljárást indítani nem lehet.

Ha a gyermekkorú a büntetőtörvényben meghatározott cselekményt követ el, adatokat kell szerezni, egyrészt annak megállapítása céljából, hogy nem felnőtt személlyel együtt, vagy annak felbujtására követte el a cselekményt, másrészt, hogy a gyermekkorú nevelésére és gondozására kötelezettet terheli-e felelősség, a kötelezettségének elhanyagolása miatt.

538. A fiatalkorúval szemben büntető- és szabálysértési eljárás indítható. A tanköteles vagy rendszeres iskolai oktatásban részesülő fiatalkorú elleni szabálysértési feljelentést az intézkedő rendőr köz-

vetlen parancsnoka az illetékes gyámhatósághoz köteles megküldeni.

539. A fiatalkorú ellen indított büntetőeljárás során alapos és részletes információt kell készíteni a fiatalkorú személyéről, családi és életviszonyairól, megélhetési körülményeiről és bűnözésének okairól.

540. A fiatalkorú kikérdezésekor, kihallgatásakor a büntetőeljárásnak, illetve a szabálysértési eljárásnak a fiatalkorúakra vonatkozó szabályai szerint kell eljágni.

541. A 16 éven aluli fiatalkorút veszélyes bűnözővé minősíteni nem szabad.

542. A gyermekszobába (ügyeletre) bekísért gyermek- és fiatalkorúakat csak az adatok felvételéhez, és a szülő vagy az azokat helyettesítő személyek behívásához szükséges időre lehet visszatartani.

543. Ha a gyermekszobába (ügyeletre) bekísért gyermek- vagy fiatalkorú beteg, gondoskodni kell a gyógykezeltetéséről.

544. Ha gyermek- vagy fiatalkorú hajléktalan, vagy a szülei nem találhatók, vagy erkölcsi züllés veszélyének van kitéve a környezetében — és azonnali intézkedés szükséges —, a rendőrhatalóság ideiglenes hatállyal beutalhatja a legközelebbi megyei (fővárosi) Gyermek- és Ifjúságvédő Intézetbe. Más esetben védő- és óvóintézkedést kezdeményezhet a gyámhatóságnál.

545. Gyermek- és fiatalkorú kísérését lehetőség szerint polgári ruhában kell végezni.

Rendőri karhatalom kirendelése

546. A rendőrség karhatalom kirendelésével nyújt segítséget az államigazgatási szervek, valamint a bíróság részére, ha erre az államigazgatási szerv, illetve a bíróság határozatában elrendelt cselekmény kikényszerítése, továbbá a végrehajtásban résztvevő személyek védelme érdekében szükség van és jogszabály felhatalmazása alapján a végrehajtásra illetékes szerv, személy ezt kifejezetten kéri.

547. A karhatalmat az illetékes rendőrkapitányság vezetője rendel ki az igénybevétel szükségességét tartalmazó határozat alapján.

Sürgős esetben a karhatalmat az illetékes államigazgatási szerv vezetőjének — a bíróság elnökének — szóbeli kérésére is ki kell rendelni. Ilyenkor a kivevényelt rendőr feladata csupán az általában szükséges személy- és vagyonvédelem biztosítása. A kirendelés helyszínén a kirendelést kérő átadja a kikényszerítési igényt tartalmazó határozatot a rendőri karhatalom vezetőjének, aki annak tartalma szerint működik közre a kikényszerítésben.

A sürgős szóbeli kirendelés esetén a rendőrkapitányság vezetője legalább két fős karhatalmat vezényeljen és a karhatalom vezetőjét a közbiztonsági parancsnoki állományból jelölje ki, mert ilyen esetekben az előzetes eligazításhoz nem áll rendelkezésre az alaphatározat, így fokozott a helyszíni döntés jelentősége.

548. A fegyveres erők, valamint a rendőrség, a Munkásőrség és a büntetésvégrehajtási testület hivatásos állományú tagjaival szemben rendőri karhatalom nem rendelhető ki. A kirendelést kérő államigazgatási szerv vagy bíróság egyidejű értesítésével a kirendelési határozatot továbbítani kell az eljárás alá vont személy parancs-

nokának, aki intézkedik a határozat határidőben történő végrehajtása iránt.

549. A karhatalomként kivezényelt rendőr alapvető feladata, hogy szükség esetén kényszerítő eszközök alkalmazásával is, de a fokozatosság elvének betartásával kikényszerítse, hogy a végrehajtás alá vont személy a határozatot teljesítse. A passzívan védekező (pl.: személybe, tárgyba belekapaszkodó) kötelezettal szemben olyan létszámú karhatalmi erőt kell kivezényelni, amely alkalmas arra, hogy a kikényszerítést személyi sérülés és aránytalanul nagy kár okozása nélkül hajtsák végre.

550. A karhatalomként kivezényelt rendőr a végrehajtásban résztvevő személyek védelmének biztosításával és a szükséges esetekben a kötelezett személy aktív vagy passzív ellenállásának leküzdésével biztosítja a határozat végrehajtását. Nem végez rakodási, szállítási munkát, mert ezek elvégzése a végrehajtó feladata. Az intézkedést határozottan, feltűnés nélkül hajtsa végre és tartsa távol az illetéktelen személyeket a karhatalmi feladat helyszínétől. Akadályozza meg, hogy a jelenlétében bárki jogsértő cselekményt kövessen el.

551. Ha a feladat teljesítése nehézségbe ütközik, a kivezényelt rendőr közvetlen előljárója köteles gondoskodni a karhatalom megerősítéséről, az akadály elhárításáról. Ha a felmerült akadály elháríthatatlan, a rendőrkapitányság vezetője értesíti a kirendelő határozat aláíróját.

Eljárás elemi csapás esetén

552. Elemi csapás (tűzvész, árvíz stb.) színhelyén a rendőr legfontosabb feladata a közbiztonság és az adott helyzetben megkövetelhető rend fenntartása, illetőleg ennek a helyreállítása, a helyszínre érkező különböző mentőegységek zavartalan munkájának biztosítása, továbbá az élet- és vagyonmentésben való közreműködés.

553. Tűz esetén a rendőr azonnal értesítse a tűzoltóságot, továbbá a veszélyeztetett terület lakóit, ha azok a tüzet nem vették észre. Kezdje meg az életmentést és tegyen jelentést a közvetlen parancsnokának, majd a helyszínen igyekezzék minél több adatot szerezni a tűz okára vonatkozóan.

554. Árvízveszély esetén gondoskodjon a veszélyeztetett lakosság értesítéséről, azonnal tegyen jelentést előljárójának és értesítse az illetékes tanács vb-t. Ha a tanács vb megtette a szükséges óvintézkedéseket, a rendőr a továbbiakban azok végrehajtásához nyújtson segítséget.

Eljárás baleset esetén

555. Baleset helyszínén az intézkedő rendőr köteles:

- a sérültek mentéséről, az elsősegélynyújtásról, orvos (mentők) kihívásáról gondoskodni;
- a balesetben szereplő személyek és szemtanúk adatait feljegyezni és a helyszínt biztosítani;
- a kíváncsiskodókat eltávolítani és távol tartani a helyszínről;
- a legszükségesebb feladatok elvégzése után jelentést tenni az illetékes rendőri szerveknek és a továbbiakban a kapott utasítás szerint eljárni.

A veszélyes árut szállító jármű balesetének helyszínén a rendőr — mások segítségének igénybevételével is — tegye meg a veszély elhárításához, az esetlegesen keletkezett kár növekedésének megakadályozásához és a sérültek mentéséhez szükséges intézkedéseket.

556. A baleset sérültjeinek elszállítására a rendőr csak abban az esetben vehet igénybe nem erre a célra szolgáló gépjárművet, ha:

a) a sérült sürgős elszállítását az Országos Mentőszolgálat helyszínre kivonult egységének vezetője kéri;

b) a balesetnél az Országos Mentőszolgálat értesítése, illetőleg helyszínre érkezése különösen hosszú idővesztést jelent, és a sérült elszállítása orvosi vélemény szerint nyilvánvalóan nem jár az állapotát súlyosító következményekkel.

Az a) és b) alpontban említett esetben is minden lehetséges módon gondoskodni kell a sérült előzetes orvosi vizsgálatáról és az elsősegély nyújtásáról.

557. Vasúti baleset esetén a rendőr köteles:

— elsősegélyt nyújtani, illetőleg azt megszervezni;

— a helyszín és a helyszínen talált berendezés állapotát rögzíteni (kisiklott kocsik száma, a váltó és sebességmérő szalag állása, sérültek, elhaltak személyazonossága, a vonatszám, s a vonat személyzetének adatai);

— a vonat személyzetét, illetőleg a váltókezelőt helyszínen visszatartani;

— további baleset megelőzése érdekében a szükséges intézkedéseket megtenni;

— azonnal jelentést tenni az illetékes rendőri szervnek;

— gondoskodni a vagyonvédelemről és a tűzvédelmi szabályok betartásáról;

— az óvintézkedést megtenni, ha robbanó, mérgező, sugárzó anyagot szállítottak a szerelvényen;

- az előjegyzési könyvet, engedélyt kérő naplót, menetjelzést, előjegyzést, ólomzár levélteli előjegyzési könyvet biztosítani;
- szükség esetén intézkedni a véralkoholvizsgálat elvégzéséről;
- személy elgázolása esetén, ha a pálya nem rongálódott meg, a tény rögzítése és vázlatkészítés után az elgázoltat a vágányok közül kiemeltetni és a pályát a forgalom részére szabaddá tenni; a forgalmat csak a legszükségesebb megállapítások idejére szabad visszatartani.

Eljárás helyszínbiztosítás esetén

558. A helyszínbiztosítás az a rendőri tevékenység, amelyet a rendőr bűncselekmény vagy egyéb esemény helyszínén, a helyszíni szemle előtt, alatt és után a helyszín őrzésére, lezárására, *a nyomok és az elváltozások biztosítására* fogatosít.

559. A bűncselekmény helyszínén a rendőr köteles:

- a) elsősegélynyújtásban részesíteni vagy részesíttetni azokat, akik a bűncselekménnyel kapcsolatban megsérültek vagy megbetegedtek;
- b) a tetten ért tettest elfogni;
- c) nyomonüldözés lehetősége esetén az üldözést késedelem nélkül teljesíteni;
- d) a tanúkat visszatartani és az illetéktelen személyeket eltávolítani a helyszínről;
- e) a helyszínt körülhatárolni és eredeti állapotban megőrizni;
- f) a közrendet zavaró cselekményeket, forgalmi torlódásokat megszüntetni;

g) a bűncselekményt azonnal jelenteni közvetlen parancsnokának;

h) a helyszínre megérkező szemlebizottság vezetőjének szóbeli jelentést tenni.

560. Szolgálatból való bevonulása után a *rendőr köteles* írásban jelenteni az alábbiakat:

— kinek a felhívására vagy utasítására, mikor érkezett a helyszínre;

— kiket talált a helyszínen;

— milyen volt a helyszín állapota;

— milyen intézkedéseket tett;

— változtatásokat eszközöltek-e a helyszínen, ha igen, kik és miért, milyen nyomokat rögzített;

— kik viselkedtek gyanúsan, mire alapozza a gyanúját.

561. A bűncselekmény vagy a baleset helyszínén életét vesztett, illetve az életveszélyes sérüléssel kórházba szállított személy közvetlen hozzátartozóját az ügyben eljáró rendőri szerv haladéktalanul értesítse. Ha gyermekkorú személy szenved sérülést, a szülő vagy gondozó értesítése, tájékoztatása minden esetben kötelező. Az értesítést megfelelő körültekintéssel, figyelmességgel kell végezni.

Eljárás haláleseteknél

562. A rendőr köteles az illetékes hatóságnak azonnal jelentést tenni a nyilvános helyen vagy magánlakásban bekövetkezett rendkívüli halál vagy annak gyanúja esetén.

Rendkívüli az a halál, amelynek természetes módon való bekövetkezését a körülmények kétséggé teszik, így különösen ha:

a) a bekövetkezésének körülményei bűncselekmény gyanújára utalnak;

b) közlekedési vagy üzemi baleset okozta vagy ezek gyanúja merül fel;

c) egyéb (pl. közterületi, háztartási) baleset okozta és a halál bekövetkezéssel összefüggésben a felelősség vizsgálata szükséges;

d) öngyilkosság okozta vagy a körülmények arra utalnak;

e) orvosi gyógykezelés során következett be és az orvos vagy az egészségügyi szakdolgozó foglalkozási szabályszegésének gyanúja merül fel (pl. gyógykezelés hiánya, vérátömlesztés, altatás, érzéstelenítés, műtét);

f) bekövetkezésének előzményei, körülményei ismeretlenek és nem állnak rendelkezésre olyan adatok, amelyekből megalapozottan lehetne következtetni a halál okára, illetőleg arra, hogy a halál természetes módon következett be (tisztázatlan haláleset).

Rendkívüli halálnak kell tekinteni — a személyazonosság megállapításáig — azt az esetet is, ha az elhunyt személyazonossága ismeretlen.

Gondoskodni kell a helyszín változatlan fenntartásáról mindaddig, amíg a rendőrhatalástól megérkezik a bizottság a szemle megtartására. Nyilvános helyen történt halálesetnél a halottat le kell takarni.

563. Magánlakásban bekövetkezett természetes halál esetén a rendőri eljárásnak csak a jogszabályban meghatározott esetekben van helye.

Eljárás ellenséges tartalmú röpcédula terjesztése, ellenséges tartalmú falraírások és festések esetén

564. Ha a rendőr ellenséges tartalmú röpcédula terjesztéséről, falraírásról vagy festésről szerez tudomást, azonnal menjen a helyszínre. A helyszínen tájékozódjon, mérje fel a bűncselekmény területét, majd az eseményről, annak kiterjedéséről tegyen jelentést előljárójának, aki a szükséges intézkedést köteles megtenni.

565. A bizottság megérkezéséig a rendőr intézkedjen, hogy a terület, ahol az elkövető járt, érintetlen maradjon. A szükségnek megfelelően hívjon segítséget a legközelebbi rendőri szervtől, vegyen igénybe társadalmi erőket (önkéntes rendőrt, munkásőrt), illetve állampolgárokat. Gyűjtsön adatokat a terjesztés, falraírás, festés idejéről, a számításba jöhető személyekről.

566. Ha az elkövető kerítésre, házfalra, gyalogjárdára, úttestre írta az ellenséges tartalmú szöveget, azt — a megóvása érdekében, valamint a kíváncsiskodók elől — alkalmas tárggyal le kell takarni. Ha a falraírás zárt helyen (étterem, italbolt, W. C. stb.) fordul elő, a helyiséget a bizottság megérkezéséig be kell zárni.

567. Az ellenséges tartalmú falraírást, festést a szemle befejeztével el kell távolítani, de utána ellenőrizni kell, hogy az nem vált-e ismét láthatóvá.

568. Ha a helyszín lezárása, változatlan állapotban való fenntartása nem lehetséges, vagy csak nagy nehézséggel oldható meg, az alábbiak szerint kell eljárni:

— a röpcédulákat azonnal úgy kell összegyűjteni, hogy ne rongá-

lódjanak, alkalmasak legyenek szakértői vizsgálatra (daktiloszkópiái, írásszakértői stb.);

— rögzíteni kell az összegyűjtött röpcédulák helyét, mennyiségét;

— ha a röpcédulaterjesztőtől, falraírótól eredő nyomokat találunk a helyszínen, ezt a területet a forgalom engedélyezése mellett biztosítani kell. Ha az intézkedő rendőr maga is el tudja végezni a nyomrögzítést, azt késedelem nélkül meg kell tenni;

— fel kell jegyezni a tanúk, valamint az összeszedésben részt vevő személyek adatait;

— rögzíteni kell az időjárási viszonyokat, a szélirányt.

Eljárás elhagyott robbanóanyag találása esetén

569. Ha a rendőrnek elhagyott robbanóanyag találásáról tesznek bejelentést, vagy ilyen anyag találása jut tudomására, köteles a lelőhelyen megjelenni, és intézkedni az élet- és vagyonbiztonság megóvása érdekében. A robbanóanyag találásáról tegyen jelentést parancsnokának, aki azt azonnal továbbítja a rendőr-főkapitányság ügyeletére. Az ügyelet vezetője soron kívül jelenti a BM Főügyeletnek, amely gondoskodik a tűzszerész-járőr kirendeléséről.

570. Az intézkedő rendőr a jelentés megtétele előtt keresse meg az illetékes városi, városi (fővárosi) kerületi tanács vb igazgatási osztályát, községekben a vb-titkárt és győződjön meg arról, hogy a tanács vb részéről nem kérték-e már a tűzszerész-járőr kirendelését. Ha a tanács vb részéről ez megtörtént, a rendőr jelentését a rendőr-főkapitányság ügyeletére kell továbbítani.

571. A robbanóanyag találásáról szóló jelentés az alábbiakat tartalmazza:

— a talált robbanóanyag pontos helyét, feltüntetve, hogy az lakott településen belül, vagy azon kívül van-e; ha lakott területen kívül (szántóföldön, legelőn, erdőben) van, a hozzá legközelebbi lakóépületek távolságát;

— a robbanóanyag típusát (pl. lőszer, bomba stb.) és mennyiségét;

— a helyszín rövid leírását feltüntetve, hogy a robbanóanyag helye közelében van-e veszélyeztetett középítmény, gazdasági épület, országos főközlekedési útvonal, vasútvonal, elektromos vagy távbeszélő vezeték;

— a robbanóanyag helyzetének leírását (pl. földbe fúródva, föld felszínén, építmények falában, vagy szerkezeti elemeibe befúródva stb.);

— az eltávolítás sürgősségét indokló körülményeket;

— a tanács vb részéről történt-e intézkedés a tűzszerész-járőr kirendelésére.

572. A rendőr a tanács vb útján gondoskodik a lelőhely mellett figyelmeztető tábla kitűzéséről, a lelőhely körülkerítéséről.

573. A lelőhelyet az élet- és vagyonbiztonság megóvása érdekében — ahol erre szükség van — önkéntes rendőrökkel, illetve a robbanóanyag eltávolításában közvetlenül érintettekkel (tsz, állami gazdaság, magánszemély stb.) a tűzszerész-járőr megérkezéséig őriztetni kell. Szükség esetén az őrzésre rendőrt kell kivezényelni.

574. Ha a robbanóanyag vízi, szárazföldi közlekedési útvonalon, vagy azok közvetlen közelében van, intézkedni kell a terület lezárásáról, a forgalom eltereléséről.

575. A robbanóanyag hatástalanítása (megsemmisítése) alkalmával a biztosítási feladatokat (a veszélyeztetett terület lezárása, kiürítése) a rendőrség a tanács vb-vel együttműködve látja el.

576. A helyszíni robbantás végrehajtásánál a tanács vb útján az alábbi szabályokat kell betartatni:

— a robbantás időpontjában a tűzszerész-járőr parancsnok által meghatározott körzetben az épületek ablakait nyitva kell tartani;

— a körzetben lakókat figyelmeztetni kell arra, hogy a robbantás felé eső helyiségekben senki ne tartózkodjék;

— az utcákat, udvarokat és minden olyan egyéb területet, ahol a sérülés veszélye fennáll, a robbantás idejére ki kell üríteni.

577. A rendőr a robbanóanyag hatástalanításának tényét a tűzszerész-járőrparancsnok kérésére aláírásával igazolni köteles.

Eljárás talált tárgy esetén

578. Ha a rendőr elveszett dolgot talál, azt lehetőleg tanúk jelenlétében vizsgálja át és jelentés kíséretében továbbítja az illetékes tanács vb szakigazgatási szervéhez.

579. A rendőri szerv (rendőr) az állampolgár által talált dolgot — a lőfegyver, lőszer és ipari robbanóanyag kivételével — csak akkor vegyen át, ha annak az illetékes tanács vb szakigazgatási szervéhez történő beszolgáltatása valamilyen oknál fogva nem lehetséges.

580. Az átvett dolgot haladéktalanul továbbítani kell az illetékes tanács vb szakigazgatási szervéhez.

581. A talált dolgok átvételéről elismervényt kell adni.

582. A talált lőfegyvert, lőszert és ipari robbanóanyagot a rendőri szervhez kell beszolgáltatni. A beszolgáltatásról két példányban jegyzőkönyvet kell felvenni. A jegyzőkönyv tartalmazza a megtaláló

személy adatait, a lőfegyver, lőszer és ipari robbantóanyag pontos megnevezését, mennyiségét, valamint a találás helyét és időpontját. A jegyzőkönyv egy példányát a megtalálónak kell átadni.

583. A jegyzőkönyv alapján az illetékes rendőrhatalóságnak le kell folytatni a szükséges eljárást (nem forog-e fenn visszaélés, mulasztást stb.)

584. A talált lőfegyverre, lőszerre és ipari robbantóanyagra a megtaláló igényt nem tarthat, az csak érvényes engedéllyel rendelkező jogosultnak adható ki.

Eljárás közművek és biztonsági berendezések meghibásodása esetén

585. Víz-, gáz- és villanyvezeték, továbbá a biztonsági berendezések (pl. közúti jelzések) utcán vagy egyéb nyílt helyen történő megrongálódása esetén a rendőr haladéktalanul értesítse az illetékes vállalatot, illetve az illetékes hatóságot. Közművek meghibásodása esetén, amíg az illetékes vállalat nem intézkedik a hiba elhárításáról, a veszélyhelyzet megszüntetéséről, gondoskodjon a veszélyeztetett terület lezárásáról, őrzéséről. Az értesítés adására más személyt is felkérhet. A meghibásodás helyszínén akadályozzon meg minden olyan cselekményt, melynek következtében további kár vagy veszély következhet be.

586. Ha a rendőr úgy látja, hogy az üzemzavar jelentős veszélyt rejt magában, vagy bűncselekmény gyanúja áll fenn, az esetet azonnal jelentse előljárójának és a helyszínt biztosítsa.

Eljárás állati tetem és sérült állat találása esetén

587. Ha a rendőr közterületen állati tetemet vagy sérült állatot talál, arról értesítse a tanács illetékes szervét, amely gondoskodik annak elszállításáról.

Eljárás súlyos fertőző betegség esetén

588. Ha a rendőr súlyos fertőző megbetegedésről vagy annak gyanújáról szerez tudomást, értesítse a legközelebbi orvost, és haladéktalanul tegyen jelentést közvetlen parancsnokának, aki értesíti az illetékes egészségügyi szervet a szükséges intézkedések megtétele végett.

A rendőr, az orvos, illetve az egészségügyi szerv megérkezéséig gondoskodik a fertőzött terület — helyiség — lehetőség szerinti zárásáról.

589. Az egészségügyi szervek által a lezárással kapcsolatban előírt rendszabályok betartását a rendőri szervek ellenőrizni kötelesek, és szükség esetén rendőrökkel is biztosítani kell azok betartását.

590. Az Állami Közegészségügyi-Járványügyi Felügyelet a lakosság egészségét közvetlenül fenyegető közegészségügyi-járványügyi veszély elhárításához, illetve rendkívüli körülmények esetén tett intézkedéseinek foganatosításához a rendőrség közreműködését is igénybe veheti.

591. Fertőző állatmegbetegedés esetén a fentiek szerint kell eljárni az állatorvos, az illetékes állategészségügyi szerv értesítése, illetve intézkedés megtételére történő felhívása mellett. A beteg állat kiirtásában rendőr nem vehet részt.

Eljárás a közrendre, a közbiztonságra veszélyt jelentő fegyveres bűnözők felfedezése esetén

592. Ha a rendőr felfegyverzett bűnözőkről, terrorcselekményt elkövető, túszoikat fogva tartó terroristákról szerez tudomást, a Karhatalmi Segédletben foglaltak szerint intézkedjen.

Eljárás a köztársasági vérszűrés biztonsági felügyeletén

1991. évi a köztársasági vérszűrésről szóló törvény alapján

1. Az eljárás a köztársasági vérszűrésről szóló törvény 1. §-ának (1) bekezdésében foglaltak alapján történik.

2. Az eljárás a köztársasági vérszűrésről szóló törvény 2. §-ának (1) bekezdésében foglaltak alapján történik.

3. Az eljárás a köztársasági vérszűrésről szóló törvény 3. §-ának (1) bekezdésében foglaltak alapján történik.

4. Az eljárás a köztársasági vérszűrésről szóló törvény 4. §-ának (1) bekezdésében foglaltak alapján történik.

5. Az eljárás a köztársasági vérszűrésről szóló törvény 5. §-ának (1) bekezdésében foglaltak alapján történik.

Szedte a Nyomdaipari Fényszedő Üzem (85. 7802)
85. 53495 Petőfi Nyomda, Kecskemét